

Bruxelles, 17. listopada 2016.
(OR. en)

13026/16

CFSP/PESC 796
PE 99
COPS 292

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 12898/16

Predmet: Izvješće o ZVSP-u – naši prioriteti u 2016.

Za delegacije se u prilogu nalazi „Izvješće o ZVSP-u – naši prioriteti u 2016” koje je Vijeće odobrilo 17. listopada 2016.

Izješće o ZVSP-u – naši prioriteti u 2016.**Uvod**

Visoki predstavnik u lipnju 2016. predstavio je Europskom vijeću globalnu strategiju EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku. Druga polovica 2016. predodređena je za daljnje postupanje i provedbu u prioritetnim područjima određenima globalnom strategijom EU-a, poglavito za jačanje otpornosti i integrirani pristup sukobima i krizama, sigurnost i obranu te jačanje veze između unutarnjih i vanjskih politika, s naglaskom na migracije, kao i borbu protiv terorizma. Rad na provođenju strategije odvija se na temelju plana provedbe Visokog predstavnika / potpredsjednika Komisije i zaključaka Vijeća iz listopada 2016. Ulažu se i veći naponi u komunikaciju i javnu diplomaciju, kao i u jačanje otpornosti javnosti na manipulacije informacijama koje provode treće strane te na poruke usmjerene protiv EU-a, kako bi se doprlo do građana EU-a, kao i javnosti u trećim zemljama.

ZVSP je u 2016. usmjeren prvenstveno na nastavak pronalaženja rješenja ozbiljnih kriza u susjedstvu EU-a, uz istodobnu zaštitu i obranu ljudskih prava, te na globalno postizanje i jačanje mira i stabilnosti, među ostalim putem misija i operacija ZSOP-a. Na istoku je ruskim kršenjem međunarodnog prava i destabilizacijom Ukrajine, uz dugotrajne sukobe u širem području oko Crnog mora, doveden u pitanje sigurnosni poredak u Europi u njegovoj srži. Na jugu će naponi i dalje biti usmjereni na okončanje sukoba u Siriji. Osim što se njome produbljuju regionalna nestabilnost i nesigurnost, kriza u Siriji ima i unutarnji učinak na EU, i kao velik sigurnosni rizik i u smislu masovnog kretanja ljudi koji bježe u potrazi za sigurnosti.

EU će se usmjeriti i na daljnji razvoj pozitivnih kretanja, npr. u Iranu, gdje će nastaviti djelovanja na provedbi Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana (ZSAP) i obnovi bilateralnih odnosa. Drugi prioriteti uključuju daljnji razvoj djelovanja EU-a u Libiji. EU će na temelju već aktivne uloge u Africi nastaviti s osnaživanjem mira i otpornosti, među ostalim putem misija i operacija ZSOP-a. EU će nastaviti i s razvojem radnih partnerstava u srednjoj i jugoistočnoj Aziji te obogaćivanjem ključne transatlantske veze. Briselska konferencija o Afganistanu održana u listopadu 2016. predstavljala je važnu prigodu za poticanje mira, stabilnosti i sigurnosti. EU će nastaviti raditi s Ujedinjenim narodima prepoznajući važnost međunarodnog sustava koji se temelji na multilateralizmu.

Kako bi se odrazio sveobuhvatan pristup, u ovom su Izvješću prema potrebi sadržani osvrti na politike i instrumente koji nisu obuhvaćeni ZVSP-om.

GEOGRAFSKI

EUROPA I SREDNJA AZIJA

Istočno susjedstvo / Istočno partnerstvo

Demokratsko, stabilno i prosperitetno istočno susjedstvo i dalje će biti prioritet EU-a. Pristupom EU-a Istočnom partnerstvu (EaP) i dalje će se dodatno razvijati načela dogovorena na sastanku na vrhu u Rigi 2015. i predviđena preispitivanjem europske politike susjedstva (ENP). EU će nastojati održati uključivost multilateralne suradnje Istočnog partnerstva. Na ministarskom sastanku Istočnog partnerstva u svibnju 2016. raspravljalo se o potrebi za trajnom reformom i stabilnosti u regiji s ciljem pripreme sljedećeg sastanka na vrhu u 2017.

EU će u svojim odnosima s Gruzijom, Republikom Moldovom i Ukrajinom i dalje biti usmjeren na provedbu odgovarajućih sporazuma o pridruživanju, čime će se u tim zemljama pomoći s usmjeravanjem procesa reformi. Sporazumi o pridruživanju s Gruzijom i Republikom Moldovom stupili su na snagu 1. srpnja 2016, dok se Sporazum o pridruživanju s Ukrajinom privremeno primjenjuje.

Liberalizacija viznog režima koja je već na snazi u Republici Moldovi bit će važan konkretan znak koristi koje proizlaze iz pridruživanja EU-u. Komisija je u prvoj polovici 2016. predstavila zakonodavne prijedloge za ukidanje viza za državljane Gruzije i Ukrajine koji imaju biometrijsku putovnicu nakon potvrde da su uspješno ispunili sva mjerila iz njihovih akcijskih planova za liberalizaciju viznog režima.

U odnosima s istočnim partnerima koji ne traže sporazume o pridruživanju, to jest Armenijom, Azerbajdžanom i Bjelarusom, EU će razviti privlačne i uzajamno korisne alternative utemeljene na zajedničkim vrijednostima i temeljnim načelima EU-a za promicanje sveobuhvatne suradnje i trajnih procesa reformi u istočnoeuropskim partnerskim zemljama.

Gospodarska situacija u **Ukrajini** stabilizirana je uvelike zbog međunarodne potpore i potpore EU-a. Iako je započet impresivan raspon reformi, potreban je trajan napor kako bi se osigurala njihova provedba i održivost, posebno u vezi s vladavinom prava, borbom protiv korupcije i stvaranjem poticajnog okruženja za strana ulaganja. EU će redovitim političkim dijalogom na visokoj razini i pravovremenom provedbom programâ ENI nastaviti poticati institucionalnu promjenu, modernizaciju i stabilizaciju u Ukrajini. Nastavit će se suradnja u području energetike, među ostalim pregovori o memorandumu o razumijevanju o strateškom energetsom partnerstvu. Godišnji sastanak na vrhu EU-a i Ukrajine te Vijeće za pridruživanje održat će se kasnije ove godine i pružiti dodatan poticaj političkom pridruživanju i gospodarskoj integraciji Ukrajine s EU-om.

EU će nastaviti podržavati diplomatske napore u okviru normandijskog formata i trilateralne kontaktne skupine za potpunu provedbu sporazumâ iz Minska iz 2014. i 2015., kao i pružati financijsku i materijalnu potporu posebnoj promatračkoj misiji OEES-a u Ukrajini. EU će i dalje ustrajati na politici nepriznavanja nezakonita pripojenja Krima i Sevastopolja, iz čega su ujedno proizašle mjere ograničavanja protiv Rusije. EU će i dalje biti otvoren za sve kontakte koji za cilj imaju konstruktivno rješavanje trgovinskih problema (uključujući mjere odmazde koje je Rusija poduzela protiv Ukrajine) iako su trilateralni pregovori između EU-a, Ukrajine i Rusije o provedbi detaljnog i sveobuhvatnog sporazuma o slobodnoj trgovini (DCFTA) neuspješno zaključeni u prosincu 2015. U tijeku su daljnja postupanja u vezi s trilateralnim pregovorima o plinu u kontekstu „zimskog paketa”.

Politička nestabilnost u **Republici Moldovi** tijekom 2015. bila je velika prepreka sveukupnom napretku u pogledu plana reformi. Republika Moldova je usprkos svojoj krhkosti u 2016. imenovanjem nove vlade u siječnju ponovno uspostavila stabilnost. EU će, kako je navedeno u zaključcima Vijeća iz veljače 2016., nastaviti pažljivo pratiti situaciju usmjerivši se na prijeko potrebne ključne reforme. EU je i dalje spreman pomoći Republici Moldovi, među ostalim pružanjem tehničke pomoći i potpore projektima poput misija za istorazinsku ocjenu i slanja savjetnika na visokoj razini. EU ujedno ostaje predan podupiranju teritorijalne cjelovitosti Republike Moldove u okviru njezinih međunarodno priznatih granica, kao i pružanju dodatne potpore rješavanju sukoba u Pridnjestrovlju i naporima koje u tom smislu poduzima OEES.

Parlamentarni izbori u **Gruziji** održani su u listopadu 2016. EU je pozdravio parlamentarne izbore u Gruziji koji su uglavnom održani na miran i propisan način. Osim nekoliko nasilnih incidenata u blizini biračkih mjesta i u njima, prema preliminarnoj procjeni izborne promatračke misije OEES-a/ODIHR-a izbori su bili konkurentni, dobro vođeni i u skladu s temeljnim slobodama. EU sa zadovoljstvom očekuje suradnju s novim demokratski izabranim parlamentom i vladom nakon dovršetka izbornog postupka te poziva sve zastupnike koji su izabrani u novi parlament na zajedničko djelovanje u interesu Gruzije. EU će nastaviti podupirati napore Gruzije u nadilaženju posljedica sukoba u odmetnutim gruzijskim regijama Abhaziji i Južnoj Osetiji, među ostalim aktivnostima promatračke misije EU-a i posebnog predstavnika EU-a za južni Kavkaz i krizu u Gruziji. Ostatak će čvrsto predan svojoj politici podupiranja suverenosti i teritorijalne cjelovitosti Gruzije unutar njezinih međunarodno priznatih granica.

Što se tiče odnosa EU-a i **Armenije**, u središtu pozornosti su pregovori o novom okvirnom sporazumu kojim će se pružiti novi poticaj jačanju naših bilateralnih odnosa. Nadalje, zajedno će se dogovoriti novi prioriteti partnerstva kojima će se zamijeniti zastarjeli Akcijski plan europske politike susjedstva. Za Armeniju je nakon prošlogodišnjeg ustavnog referenduma važno da znatno prije sljedećih parlamentarnih izbora u 2017. provede novi Izborni zakon i sve preporuke OEES-a i Vijeća Europe. EU će, kao glavni donator, pridonijeti pokrivanju većine financijskog opterećenja za nadolazeće parlamentarne izbore.

Dijalog EU-a i **Azerbajdžana** za cilj će imati pokretanje pregovora o novom sveobuhvatnom sporazumu. Iako je postignut određeni napredak u stanju ljudskih prava u zemlji, ono i dalje predstavlja problem. Azerbajdžan ima ključnu ulogu u diversifikaciji opskrbe energijom EU-a. Po dovršetku južnog plinskog koridora azerbajdžanski udio u energetsom tržištu EU-a imat će potencijal narasti i zemlju pozicionirati kao točku pristupa opskrbi plinom s istočnih i južnih obala Kaspijskog jezera.

EU će nastaviti podupirati napore u posredovanju koje su supredsjedatelji OEES-ove skupine iz Minska uložili u pronalazak sporazumnog rješenja sukoba na području Gorskog Karabaha.

Vijeće je u veljači 2016. postiglo dogovor o ukidanju većine mjera ograničavanja koje se primjenjuju na **Bjelarus**, uvažavajući korake koje je ta zemlja poduzela u posljednje dvije godine, a koji su ujedno doprinijeli poboljšanju odnosa EU-a i Bjelarusu. Međutim, EU je i dalje zabrinut zbog pitanja ljudskih prava, demokracije i vladavine prave u zemlji. Osudivši primjenu smrtno kazne EU hitno poziva Bjelarus da kao prvi korak prema ukidanju smrtno kazne bez odlaganja uspostavi formalni moratorij na njezino izvršavanje. Sada postoji mogućnost da se u odnosima EU-a i Bjelarusu izradi pozitivniji plan koji bi obuhvaćao započinjanje rada na sporazumu o zajedničkim prioritetima partnerstva. Povećana pomoć EU-a bit će usmjerena na nastojanja Bjelarusu u pogledu modernizacije. Konkretni koraci koje Bjelarus poduzme u smislu poštovanja općih temeljnih sloboda, vladavine prava i ljudskih prava i dalje će biti ključni za oblikovanje budućih odnosa EU-a i Bjelarusu.

Rusija

Nezakonito pripojenje Krima i Sevastopolja od strane Rusije te nastavak destabilizacije Ukrajine i dalje će imati utjecaj na njezine odnose s EU-om. U skladu s ishodom rasprave Vijeća za vanjske poslove iz ožujka 2016., kojom je utvrđeno pet načela za suradnju, i zaključcima Europskog vijeća iz ožujka 2015., kojima je trajanje mjera ograničavanja protiv Rusije povezano s potpunom provedbom sporazumâ iz Minska, Unija će nastaviti svoj dvojni pristup u kojem su objedinjeni čvrst stav i diplomatsko djelovanje.

Iako su dijalog i suradnja između EU-a i Rusije u nedostatku rješenja sukoba u Ukrajini ograničeni te od 2015. dodatno otežani ruskim vojnim akcijama u Siriji, EU će komunikacijske kanale držati otvorenima i selektivno surađivati s Rusijom u pitanjima za koja je to nedvojbeno u interesu EU-a, kao što su Sirija, Libija, bliskoistočni mirovni proces, Afganistan, Iran te globalna pitanja. U tijeku su i programi regionalne i prekogranične suradnje.

EU će ujedno i dalje pozivati Rusiju da poštuje svoje međunarodne obveze, kao na primjer u vezi s poštovanjem suverenosti i teritorijalne cjelovitosti drugih zemalja, vladavinom prava, pitanjima dobrog upravljanja i WTO-om. U pogledu trajnog pritiska na civilno društvo, zabrinjavajućeg stanja u području ljudskih prava i smanjivanja slobode medija u Rusiji Unija će i dalje s ruskim sugovornicima poticati raspravu o ljudskim pravima i pojačat će svoju potporu ruskom civilnom društvu, kao i kontakte među našim narodima. EU je primio na znanje zabrinutost koju su OESS/ODIHR izrazili s obzirom na ograničavanja temeljnih sloboda i političkih prava, čvrsto kontrolirane medije i sve veći nadzor civilnog društva, kao i nedostatke u vezi s registracijom kandidata i pravnim okvirom, koji su imali negativan utjecaj na izbornu ozračje ususret izborima za državnu Dumu Ruske Federacije. EU od ruskih vlasti očekuje da na temelju preporuka ODIHR-a učine sve što je u njihovoj moći kako bi riješili ta pitanja. EU ne priznaje nezakonito pripojenje Krima i Sevastopolja koje je izvršila Ruska Federacija te stoga ne priznaje održavanje izbora na poluotoku Krimu. EU od svih članica koje su u mogućnosti pomoći u istrazi i progonu odgovornih za tragediju na letu MH17 očekuje da to obavezno i učine, kako je zatraženo u Rezoluciji Vijeća sigurnosti UN-a 2166.

Turska

EU je tijekom 2015. i 2016. radio na konsolidaciji i razvoju visoke razine dijaloga i suradnje s Turskom kao zemljom kandidatkinjom i ključnim partnerom neovisno o migracijskoj/izbjegličkoj krizi, što je bilo vidljivo i pojačanim kontaktima na visokoj razini između EU-a i Turske od jeseni 2015. i nakon zaključaka Europskog vijeća iz listopada 2015. Iako je u njihovu središtu pozornosti prvenstveno bilo rješavanje izbjegličke/migracijske krize, vrhunac su doživjeli na sastanku na vrhu 29. studenoga 2015. na kojem je potvrđena važnost bliske suradnje EU-a i Turske na pitanjima od ključne važnosti za obje strane.

EU je snažno osudio pokušaj državnog udara u Turskoj 15. srpnja 2016. Nakon toga 21. srpnja proglašeno je izvanredno stanje. U zaključcima Vijeća od 18. srpnja 2016. EU je snažno osudio pokušaj državnog udara i ponovno naglasio svoju potpunu potporu legitimnim državnim institucijama te je pozvao na potpuno poštovanje ustavnog poretka Turske naglasivši važnost toga da vladavina prava prevlada. EU je naglasio potrebu poštovanja demokracije, ljudskih prava i temeljnih sloboda te prava na pošteno suđenje svima, poštujući u cijelosti Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući Protokol 13 o ukidanju smrtne kazne. S obzirom na navedene događaje ta će pitanja EU pratiti s najvišom razinom kontrole istodobno ostavši predan suradnji u radu s demokratskom, uključivom i stabilnom Turskom kako bi rješavali zajedničke izazove.

Sastankom na vrhu između EU-a i Turske iz studenoga 2015. započela je obnovljena suradnja s Turskom (revitalizacija pregovora o pristupanju, ubrzavanje liberalizacije viznog režima, povećanje financiranja od tri milijarde EUR putem Instrumenta za izbjeglice u Turskoj i aktivacija zajedničkog akcijskog plana za upravljanje migracijama i izbjeglicama). Usuglašeno je i da je strukturiraniji i češći dijalog na visokoj razini nužan za razvoj potencijala odnosa EU-a i Turske: redoviti sastanci na vrhu dva puta godišnje, sveobuhvatni redoviti sastanci u okviru političkog dijaloga na razini ministara / visokih predstavnika / povjerenika, uz redovite sastanke Vijeća za pridruživanje, redovite rasprave i suradnja u području vanjske i sigurnosne politike, među ostalim borbe protiv terorizma, kao i dijalozi na visokoj razini o ključnim tematskim pitanjima, kao što su gospodarstvo i energetika.

Nakon sastanka na vrhu uslijedio je politički dijalog na visokoj razini između EU-a i Turske (HLPD) održan 25. siječnja 2016. u Ankari. Tom je prilikom dogovoren šestomjesečni zajednički plan rada. Osim toga, političkim dijalogom na visokoj razini pružena je mogućnost sveobuhvatne i dosljedne rasprave o svim ključnim pitanjima na dnevnom redu obiju strana koja je potrebno uključiti u pripremu budućih sastanaka na vrhu između EU-a i Turske. U Istanbulu je 28. siječnja 2016. održan dijalog na visokoj razini o energetici. Gospodarski dijalog na visokoj razini održan je 25. i 26. travnja 2016. u Ankari i Istanbulu. EU i Turska započeli su s pripremnim koracima za unapređenje i modernizaciju carinske unije, a Komisija trenutačno dovršava studiju procjene učinka kako bi u četvrtom tromjesečju 2016. predstavila nacrt pregovaračkih smjernica.

Nesmanjena hitnost izbjegličke i migracijske krize predsjednika Tuska nagnala je da sazove izvanredni sastanak šefova država ili vlada s Turskom. Nakon prvog sastanka 7. ožujka 2016., s Turskom je 18. ožujka 2016. postignut dogovor o Zajedničkoj izjavi koja se temelji na akcijskom planu EU-a i Turske i koja za cilj, među ostalim, ima razbijanje modela poslovanja krijumčara ljudima i odvrćanje od pronalaska ilegalnih ruta do EU-a, u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom. Prema najnovijim procjenama napretka ostvarenog u provedbi Zajedničke izjave¹ znatno smanjenje i u odnosu na prelaske granice i smrtno stradale nakon stupanja na snagu Izjave dokaz je njezine učinkovite provedbe, poglavito činjenice da je model poslovanja krijumčara ljudima koji su iskorištavali migranti i izbjeglice moguće razbiti. Iako je ukupan opseg migracijskih tokova u smjeru Grčke i dalje daleko manji nego prije Izjave, potrebno ga je pažljivo pratiti. Stoga je važno trajno pratiti situaciju i poduzimati preventivne mjere. Jačanje komunikacije i razmjene informacija između turskih tijela vlasti i nadležnih tijela u EU-u bit će važan čimbenik u rješavanju bilo kakvih novih rizika. Unutar EU-a poduzete su mjere za zaštitu osjetljivih granica. Nakon zahtjeva bugarskih vlasti za dodatnom potporom Frontex postupno jača svoju prisutnost na bugarskoj granici s Turskom (kao i sa Srbijom). Turska bi trebala nastaviti ulagati napore u učinkovitu i održivu provedbu Zajedničke izjave. EU pohvaljuje Tursku za njezinu velikodušnost u zbrinjavanju više od dva milijuna sirijskih izbjeglica i rješavanju njihovih potreba.

Instrument za izbjeglice u Turskoj uspostavljen je kao odgovor na potrebu za znatnim dodatnim financiranjem usmjerenim na potporu sirijskim izbjeglicama u zemlji. Instrument je usmjeren na humanitarnu pomoć, obrazovanje, upravljanje migracijama, zdravlje, komunalnu infrastrukturu i društveno-gospodarsku potporu. Sada je u potpunosti operativan i dodijeljen je velik dio od sveukupno tri milijarde eura predviđenih za 2016. i 2017. Što se tiče ukidanja viza za građane Turske, Turskoj je preostalo ispuniti sedam od 72 mjerila definirana u planu za liberalizaciju viznog režima. Iako žali zbog jednostranih izjava Turske s tim u vezi, koje nemaju pravni učinak, EU naglašava važnost potpune i učinkovite provedbe i sporazuma o ponovnom prihvatu i viznog plana u odnosu na sve države članice, uključujući suradnju u pogledu pitanja PUP-a i nediskriminirajući bezvizni pristup građana svih država članica EU-a državnom području Turske.

¹ COM(2016) 634 final, 28. rujna 2016.

U Ankari je 9. rujna 2016. održan politički dijalog na visokoj razini na kojem je riječ bilo o razvoju događaja u različitim područjima suradnje, među ostalim ključnom razvoju događaja u području vanjske politike, o borbi protiv terorizma, migracijama, energetici i gospodarskim odnosima. EU je ponovno istaknuo svoju potporu turskom narodu i demokratskim institucijama poslavši istodobno jasnu poruku da Turska mora poštovati vladavinu prava, štititi medijske slobode i svakom pojedincu jamčiti pravo na pošteno suđenje i pravični postupak. Raspravljalo se i o situaciji s Kurdima i kurdskom pitanju. EU je izjavio da je potrebno zaustaviti svako nasilje i sve terorističke napade te položiti oružje i navedeno popratiti političkim procesom.

EU je u prosincu 2015. primio na znanje namjeru Komisije da predstavi pripremne dokumente za određeni broj poglavlja u prvom tromjesečju 2016., ne dovodeći u pitanje stajališta država članica. EU je ujedno izjavio da Turska može ubrzati dinamiku pregovora o pristupanju napretkom u ispunjavanju mjerila, ispunjavanjem uvjeta pregovaračkog okvira i poštovanjem svojih ugovornih obveza prema EU-u. EU i dalje poziva Tursku da se u skladu s pregovaračkim okvirom postupno uskladi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a.

Turska se treba nedvosmisleno obvezati na razvoj dobrosusjedskih odnosa i mirno rješavanje sporova u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda te se, prema potrebi, obratiti Međunarodnom sudu. U tom kontekstu Unija još jednom izražava ozbiljnu zabrinutost te poziva Tursku da izbjegava bilo kakvu prijetnju ili djelovanje usmjerene protiv neke države članice ili izvore napetosti ili djelovanja koji ugrožavaju dobrosusjedске odnose i mirno rješavanje sporova. EU još jednom naglašava sva suverena prava država članica EU-a. Ona uključuju, između ostalog, pravo na sklapanje bilateralnih sporazuma i na istraživanje i iskorištavanje prirodnih resursa u skladu s pravnom stečevinom EU-a i međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju UN-a o pravu mora, te se njima također naglašava potreba poštovanja suvereniteta država članica nad njihovim teritorijalnim morem i zračnim prostorom. Na Tursku se apelira da pokaže suzdržanost te da poštuje ciparsku suverenost nad svojim teritorijalnim morem, kao i suverena prava Cipra u svojem isključivom gospodarskom pojasu.

Turska, usprkos opetovanim pozivima, odbija ispuniti svoju obvezu o potpunoj, nediskriminirajućoj primjeni Dodatnog protokola Sporazumu o pridruživanju u odnosu na sve države članice, koja bi mogla uvelike potaknuti pregovarački proces. Ako u tom području ne bude ostvaren napredak, EU će nastaviti s primjenom mjera iz 2006. koje će imati trajan učinak na daljnji napredak pregovora. Osim toga, Turska još uvijek na žalost nije ostvarila napredak u smislu neophodne normalizacije odnosa s Republikom Ciprom. EU podsjeća na svoje stajalište o pristupanju država članica EU-a međunarodnim organizacijama.

Uzimajući u obzir nedavne ohrabrujuće pomake prošle godine te kako je naglašeno u pregovaračkom okviru, EU od Turske očekuje da aktivno podupre pregovore čiji je cilj pošteno, sveobuhvatno i održivo rješenje ciparskog problema unutar UN-ova okvira, u skladu s odgovarajućim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a i načelima na kojima se temelji Unija. Posvećenost i konkretan doprinos Turske takvom sveobuhvatnom rješenju i dalje su ključni.

Zapadni Balkan

Pažnja EU-a u 2016. usmjerena je na rješavanje sljedećih čimbenika političke stabilnosti i sigurnosti: nastavak olakšavanja normalizacije odnosa između Kosova^{*} i Srbije, ublažavanje rizika za stabilnost uzrokovanog političkom polarizacijom u Kosovu i bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji, promicanje funkcionalne državnosti i društveno-gospodarskog razvoja Bosne i Hercegovine, osnaživanje usmjerenosti Srbije na EU te daljnje jačanje reformi i vladavine prava u Albaniji i Crnoj Gori. EU je i dalje predan europskoj perspektivi zapadnog Balkana. EU će ujedno u dijalogu s relevantnim zemljama zapadnog Balkana nastaviti naglašavati svoja očekivanja daljnjeg produbljivanja suradnje u vezi s pitanjima vanjske politike i postupnim usklađivanjem sa stajalištima EU-a u području vanjske politike, posebno u pogledu pitanja u kojima su ugroženi važni zajednički interesi, kao što su mjere ograničavanja.

^{*} Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

Postupak normalizacije odnosa između Beograda i Prištine (dijalog uz posredovanje EU-a) mora se nastaviti u dobroj vjeri tijekom i nakon 2016., a svi se sporazumi u okviru dijaloga moraju provesti na objema stranama. Očekuje se nastavak sastanaka u okviru dijaloga na visokoj razini između Prištine i Beograda koje olakšava Visoki predstavnik / potpredsjednik Komisije. Proces je nakon izbora u Srbiji i Kosovu dobio novi zamah. Daljnji napredak u provedbi svih sporazuma u okviru dijaloga i dalje je ključan za napredak u ostvarivanju njihove europske perspektive.

Trajan rizik u **Kosovu** tijekom 2016., usprkos slabljenju jedinstva oporbe, bit će polarizacija koja može rezultirati ponovnim povremenim slučajevima nasilja od strane oporbe. Mandat Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava (EULEX) produžen je do lipnja 2018. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i Kosova stupio je na snagu 1. travnja 2016., a prvo Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje održat će se prije kraja 2016.

Kosovo je ostvarilo znatan napredak u ispunjavanju zahtjeva iz plana za liberalizaciju viznog režima, zbog čega je Komisija u svibnju 2016. podnijela službeni prijedlog za uvrštenje Kosova na popis zemalja čijim državljanima nisu potrebne vize u schengenskom području uz uvjet da do dana donošenja tog prijedloga u Europskom parlamentu i Vijeću Kosovo ratificira sporazum o razgraničenju s Crnom Gorom i postigne dodatne rezultate u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije. EU podsjeća da je potrebno ispuniti preostala dva uvjeta. EU također podsjeća na to da se u slučaju nepoštivanja odgovarajućih uvjeta može primijeniti zaštitna klauzula, kao što se to odnosi i na druge korisnike liberalizacije viznog režima.

Nakon otvaranjem prvih dvaju pregovaračkih poglavlja sa **Srbijom** u prosincu 2015. u pregovorima o pristupanju bit će važno riješiti pitanja vladavine prava. Dotična dva poglavlja (23. – pravosuđe i temeljna prava i 24. – pravda, sloboda i sigurnost) otvorena su u srpnju 2016., čime bi se trebalo, među ostalim, potaknuti postizanje rezultata u tim područjima. EU potiče Srbiju da nastavi s tim pozitivnim zamahom te da pojača zakonodavne reforme i njihovu učinkovitu provedbu u ključnim područjima reforme pravosuđa, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala te slobode izražavanja i slobode medija. Posebnu pozornost treba posvetiti potpunom poštovanju temeljnih prava, među ostalim zaštiti najranjivijih skupina, posebno Roma, kao i učinkovitoj provedbi zakonodavstva za zaštitu manjina, nediskriminacijskom postupanju prema nacionalnim manjinama u cijeloj Srbiji, među ostalim u područjima obrazovanja, uporabe manjinskih jezika, pristupa medijima i vjerskim obredima na manjinskim jezicima te rješavanju pitanja diskriminacije na temelju spolne orijentacije ili rodnog identiteta.

Nakon prijevremenih općih izbora u travnju 2016. na kojima je premijer Vučić dobio jasnu potporu političari nastojanja integriranja s EU-om, nova vlada treba se usmjeriti na ključne reforme. Važno će biti i da Srbija zadrži konstruktivan stav u odnosu prema svim susjedima i ostane na pozitivan način uključena u inicijative za regionalnu suradnju. EU će i dalje pozivati Srbiju da se u skladu s pregovaračkim okvirom postupno uskladi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a.

Vijeće je u rujnu 2016. pozvalo Komisiju da iznese svoje mišljenje o zahtjevu **Bosne i Hercegovine** za članstvo u EU-u. Ključna je trajna i učinkovita provedba plana reformi i s njim u vezi akcijskog plana, usmjerena na društveno-gospodarsku reformu te reformu vladavine prave i javne uprave. EU će posebnu pozornost obratiti na provedbu presude u predmetu Sejdić-Finci.

U srpnju 2016. parafiran je Protokol o prilagodbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kako bi se uzelo u obzir pridruživanje Hrvatske EU-u. Bit će potrebno učinkovito funkcioniranje mehanizma za koordinaciju poslova EU-a, uspostavljenoga u kolovozu 2016., kako bi se na planiranim sastancima Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje mogli ostvariti rezultati, imajući ujedno u vidu postupak davanja mišljenja Komisije u vezi sa zahtjevom za članstvo u EU-u. Novi aranžman s MMF-om potpisan je u rujnu 2016. Glasovanje Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda o obnavljanju mandata vojne operacije Europske unije u Bosni i Hercegovini (EUFOR/ALTHEA) predviđeno je za studeni 2016. BiH također nastoji postići napredak u pogledu svojih nastojanja za članstvo u NATO-u.

Stanje u **bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji** i dalje je osjetljivo nakon što su dva puta odgađani prijevremeni opći izbori (koji su se prema dogovoru između četiriju glavnih stranaka u okviru političkog dogovora uz posredovanje EU-a iz lipnja/srpnja 2015. trebali održati početkom 2016.) sada raspisani za 11. prosinca 2016. Vlada će, međutim, trebati rješavati sustavne probleme u pogledu vladavine prava koji su na vidjelo izašli otkrićem nezakonitog nadzora javnih osoba. Neuspjeh u rješavanju tih pitanja mogao bi prouzročiti daljnju političku nestabilnost i javne nemire. Nastavit će se suđenje osumnjičenima za događaje u Kumanovu pod optužbom za terorizam. EU od zemlje očekuje da se posveti dobrosusjedskim odnosima s Grčkom i Bugarskom u skladu sa zaključcima Vijeća iz prosinca 2015. te da relevantnu predanost čelnika glavnih političkih stranaka u okviru sporazuma od 2. lipnja pretoči u praksu. EU će nastaviti pozorno pratiti stanje te će i dalje biti predan procesu pristupanja bivše jugoslavenske republike Makedonije EU-u.

U **Crnoj Gori** su vlada i srednjostrujaške stranke oporbe u proljeće 2016. postigle dogovor o aranžmanu podjele vlasti s ciljem održavanja vjerodostojnih općih izbora u listopadu 2016. te na taj način pokazale političku zrelost zemlje. Nakon otvaranja dodatnih dvaju poglavlja u lipnju trajni napredak Crne Gore u području vladavine prava, među ostalim i uspostavom pouzdane evidencije u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, ključan je za otvaranje i zatvaranje preostalih poglavlja pregovora o pristupanju. Članice NATO-a u svibnju 2016. potpisale su Protokol o pristupanju za Crnu Goru i u tijeku je njegova ratifikacija. Euroatlantske integracije te zemlje pozitivno će utjecati na stabilnost u široj regiji.

Albanija je nastavila s kontinuiranim napretkom u rješavanju pet ključnih prioriteta (reforma javne uprave, pravosuđe, borba protiv korupcije, borba protiv organiziranog kriminala, ljudska prava koja uključuju zaštitu manjina i provedbu prava vlasništva) utvrđenih za otvaranje pristupnih pregovora. Potrebno je osigurati njihovu trajnu, sveobuhvatnu i uključivu provedbu. Albanski parlament u ljeto 2016. donio je ključno zakonodavstvo za sveobuhvatnu reformu kako bi se ojačala neovisnost i vjerodostojnost pravosudnog sustava i zemlja bi sad tijekom godine trebala biti u mogućnosti započeti s ozbiljnim provedbenim koracima. Bit će potrebni daljnji naponi u pogledu tih ključnih prioriteta.

Kako bi se pomoglo u rješavanju preostalih pitanja u vezi s **migracijama** na zapadnobalkanskoj ruti, bliska koordinacija i suradnja sa zemljama regije trebat će se nastaviti i tijekom 2016., uključujući daljnje postupanje u odnosu na pomoć koja je pružena za upravljanje granicama, poboljšanje prihvatnih kapaciteta i borbu protiv krijumčarskih mreža. Planiranje djelovanja u nepredvidivim situacijama u vezi s alternativnim migracijskim rutama trebat će uvesti i za ostale zemlje zapadnog Balkana, a trajno praćenje, posebno putem agencija EU-a, prioritet je za ograničavanje mogućeg daljnjeg razvoja praksi krijumčarenja u regiji.

Uključiva **regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi** i dalje će biti ključni za stabilnost i europsku perspektivu zapadnog Balkana. Potreba za ulaganjem trajnih nпора za olakšavanje uključivosti nastaviti će se u 2016., posebno u vezi s regionalnim inicijativama/forumima. Na sastanku na vrhu Procesu suradnje u jugoistočnoj Europi održanom 1. srpnja u Sofiji te na Pariškoj konferenciji održanoj 4. srpnja 2016. u okviru Berlinskog procesa (sastanak na vrhu o zapadnom Balkanu) raspravljalo se o gorućim političkim pitanjima i poboljšanju prometne i energetske povezivosti unutar regije i s EU-om. Pariška konferencija bila je također usmjerena na inicijative za mlade, kao što je pozitivni program za mlade na zapadnom Balkanu pokrenut 2015. u okviru Procesu Brdo – Brijuni. Programom Vijeća za regionalnu suradnju (RCC) za razdoblje 2017. – 2019. koji je podržan u lipnju 2016. dodatno će se istaknuti temeljna načela kao što su vladavina prava, gospodarsko upravljanje i reforma javne uprave kako bi se osigurala veća integracija na cijelom području zapadnog Balkana i drugih zemalja RCC-a. EU će nastaviti podupirati inicijative i strukture kojima se jača regionalna suradnja u jugoistočnoj Europi i na zapadnom Balkanu.

EU je odredio zapadni Balkan kao prioritetnu regiju za vanjsko djelovanje i **borbu protiv terorizma**. ESVD i službe Komisije unaprijedit će suradnju između agencija EU-a i relevantnih nadležnih tijela na zapadnom Balkanu u borbi protiv terorizma / nasilnog ekstremizma, usmjerivši se na napore koordinacije putem inicijative za borbu protiv terorizma na zapadnom Balkanu koju je pokrenula Slovenija. ESVD, službe Komisije i drugi dionici za razdoblje 2017. – 2019. pripremit će regionalni projekt za pomoć za borbu protiv terorizma, organizirani kriminal i sigurnost granica u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći.

Zapadna Europa

2016. je ključna godina za odnose EU-a i **Švicarske**. U skladu sa švicarskim ustavom od Švicarskog saveznog vijeća traži se da do veljače 2017. u provedbeno zakonodavstvo prenese rezultat glasanja od 9. veljače 2014. Tim zakonodavstvom ugrožava se usklađenost sa Sporazumom između EU-a i Švicarske o slobodnom kretanju osoba. I švicarska strana i EU morat će donijeti strateške odluke. Jasno je da će ishod tog postupka odlučiti o prirodi naših sveukupnih odnosa.

Nastavila se bliska suradnja i razmjena sa Švicarskom u područjima poput južnog Kavkaza (švicarski posebni izaslanik OEES-a), demokratskog procesa u sjevernoj Africi, bliskoistočnog mirovnog procesa i Irana. Iako nema sporazuma o usklađivanju između EU-a i Švicarske, Švicarska će se vjerojatno nastaviti usklađivati sa stajalištima i mjerama EU-a samostalno.

Postoji vrlo dobra i bliska suradnja između EU-a i Norveške u području vanjske politike, osobito u vezi s Bliskim istokom (Norveška predsjedava Ad hoc odborom za vezu), Sirijom, Rusijom/Ukrajinom i arktičkim pitanjima. Norveška je uključena i u mirovne pregovore u Kolumbiji (posreduje zajedno s Kubom). Norveška će i dalje biti ključan partner u području energetske sigurnosti, sigurnosti, migracija, borbe protiv klimatskih promjena, rješavanja kriza, razvojne pomoći te promicanja ljudskih prava.

Odnosi s **malim zemljama Andorom, Monakom i San Marinom** promijenili su smjer nakon pokretanja pregovora za jedan sporazum o pridruživanju ili više njih početkom 2015. Postupak pregovora nastaviti će se tijekom 2016. sveobuhvatnim analitičkim pregledom odgovarajuće pravne stečevine EU-a u području četiriju sloboda i raspravom o budućem institucionalnom ustroju naših odnosa.

Središnja Azija

EU je u srednjoj Aziji usmjeren na promicanje gospodarskog razvoja i dobrog upravljanja kako bi ojačao stabilnost regije, u skladu sa **strategijom EU-a za srednju Aziju** donesenom u lipnju 2015. EU u suradnji s drugim zemljama i organizacijama aktivnima u regiji ujedno za cilj ima promicati sinergiju, posebno s Afganistanom. Osim gospodarskog razvoja i dobrog upravljanja EU teži promicanju daljnje suradnje u obrazovnom sektoru, pitanjima vode i okoliša te vladavini prava, kao i jačanju zaštite ljudskih prava. Uspostavljena je jaka institucijska veza koja se očituje u političkom i sigurnosnom dijalogu na visokoj razini iz svibnja 2016. i ministarskom sastanku EU-a i srednje Azije održanom 4. listopada.

Bit će važno osigurati uspješnu privremenu primjenu i ratifikaciju Sporazuma o snažnijem partnerstvu i suradnji s **Kazahstanom**. **Kirgistan** u 2017. očekuju predsjednički izbori, a uspješan demokratski prijenos vlasti poslužit će kao važan primjer cijeloj regiji. U **Uzbekistanu** započinje razdoblje nakon Karimova i za EU će biti važno uspostaviti suradnju s novim vodstvom najmnogoljudnije zemlje srednje Azije. **Tadžikistan** se suočava s brojnim izazovima, od posrnulog gospodarstva do sve represivnijih mjera prema opoziciji, koje je potrebno pažljivo pratiti. Važno je ojačati veze s **Turkmenistanom**, posebno s obzirom na potencijal koji ova zemlja ima kao glavni opskrbljivač plina za južni plinski koridor.

Arktik

S obzirom na izazove i mogućnosti koji proizlaze iz klimatskih promjena u smislu nove energije i novih izvora minerala te otvaranja novih plovnih putova, došlo je do znatnog povećanja globalne pažnje posvećene **Arktiku**, Visoki predstavnik i Komisija u travnju 2016. predstavili su Zajedničku komunikaciju o integriranoj politici Europske unije za Arktik, koju je Vijeće pozdravilo u zaključcima od 20. lipnja 2016. Politikom se u obzir uzimaju ti nedavni događaji, kao i društveno-gospodarske težnje lokalnog stanovništva te potreba da se Arktik očuva kao regija konstruktivne međunarodne suradnje.

Južno susjedstvo

Stabilizacija regije u političkom, gospodarskom i sigurnosnom smislu u središtu je politike EU-a. EU će započeti novu fazu suradnje sa zemljama južnog susjedstva s ciljem izgradnje učinkovitijeg partnerstva u kontekstu revidirane europske politike susjedstva, utemeljenog na poboljšanoj diferencijaciji i zajedničkoj odgovornosti. EU će ujedno nastaviti promicati daljnju regionalnu integraciju, posebno putem inicijativa u okviru Unije za Mediteran (UzM) te kako bi se pojačao dijalog s arapskim svijetom uz razvoj potencijala za suradnju s organizacijama kao što su Liga arapskih država i OIC.

EU jača suradnju sa zemljama koje provode političke i gospodarske reforme, kao što su Tunis, Jordan i Maroko. To će rezultirati poboljšanim političkim dijalogom, važnom financijskom pomoći EU-a (i zajmovi i bespovratna sredstva), dogovorima o prioritetima našeg partnerstva, kao i napretkom u ključnim područjima politike. Što se tiče same sigurnosti, EU je nakon zaključaka Vijeća i izjave članova Europskog vijeća iz veljače 2015. pokrenuo dijaloge o borbi protiv terorizma s partnerima, a preispitivanjem europske politike susjedstva predlažu se mjere za jačanje otpornosti partnera u odnosu na prijetnje, kao što su borba protiv terorističkih prijetnji i sprečavanje radikalizacije, kao i potpora reformi sigurnosnog sektora i upravljanju granicama. Dijalog će se nastaviti i kao prioritet u području upravljanja migracijama. Jordan i Libanon primit će sveobuhvatnu pomoć o obliku paktova EU-a za njihovu ključnu ulogu u zbrinjavanju gotovo dva milijuna sirijskih izbjeglica².

EU je predan demokratskoj tranziciji **Tunisa** i jačat će svoju potporu naporima koje zemlja ulaže u rješavanje ključnih izazova s kojima je suočena te promicati dugoročnu stabilnost, otpornost, dobro upravljanje, društveno-gospodarski razvoj te sigurnost na temelju zajedničke komunikacije koju su u rujnu 2016. predstavili Komisija i Visoki predstavnik.

² Vidi Komunikaciju o novom okviru za partnerstvo.

EU u **Libiji** podupire predsjedničko vijeće i vladu nacionalnog jedinstva (GNA) uspostavljenu nakon potpisivanja libijskog političkog sporazuma koji je podržao UN i donošenja RVSUN-a 2259 u prosincu 2015. kako bi im se pomoglo u okončavanju trenutačne političke i sigurnosne krize. EU je mobilizirao paket za suradnju vrijedan 100 milijuna EUR za potporu vladi nacionalnog jedinstva i libijskom narodu, čiji se jedan dio već koristi.

EU za cilj ima ojačati strateški dijalog s **Marokom**, poglavito u području sigurnosti, demokratskih reformi i migracija kako bi se prevladali nedavni događaji i iskoristio puni potencijal našeg partnerstva.

Alžir se dokazao kao pouzdan partner u području sigurnosti i energetike. U tijeku su pregovori o novim prioritetima partnerstva.

EU također pregovara o prioritetima partnerstva s **Egiptom** u kojem će demokratske reforme, društveno-gospodarski razvoj i ljudska prava i dalje biti u središtu naših odnosa, uzimajući u obzir središnju uloga Egipta u regionalnoj sigurnosti, uključujući borbu protiv terorizma.

U skladu s preispitivanjem europske politike susjedstva o prioritetima partnerstva pregovara se i s **Jordanom** i **Libanonom**.

Bliskoistočni mirovni proces

U kontekstu oduljenog bliskoistočnog mirovnog procesa EU će, među ostalim i putem svojeg posebnog predstavnika, jačati svoj angažman sa stranama i međunarodnim partnerima kako bi došlo do nove dinamike koja bi bila poticajna za pregovore. EU ponovno ističe svoju čvrstu predanost dvodržavnom rješenju i svojim postojećim politikama, kako je utvrđeno u uzastopnim zaključcima Vijeća, kao i svoju zabrinutost zbog sve većih prijetnji tom rješenju. EU podsjeća na to da su naselja prema međunarodnom pravu nezakonita, predstavljaju prepreku miru i prijete nemogućnošću provođenja dvodržavnog rješenja te ponavlja svoje odlučno protivljenje izraelskoj politici naseljavanja i djelovanjima koja su s tim u vezi poduzeta, poput uništenja i zapljene, među ostalim projekata financiranih sredstvima EU-a. EU je istinski zabrinut zbog toga što je neprekinuti ciklus nasilja doveo do znatnih gubitaka ljudskih života u Izraelu i na palestinskom području. EU oštro osuđuje terorističke napade i nasilje koje su počinile sve strane i u svim okolnostima, uključujući pogibiju djece.

U predstojećim će mjesecima angažman s Kvartetom i drugim dionicima u regiji i izvan nje biti ključan za osiguravanje pojačanog multilateralnog okvira. EU će nastaviti podsjećati obje strane da ozbiljno uzmu u obzir preporuke nedavnog izvješća Kvarteta. EU je odlučan, zajedno s drugim međunarodnim i regionalnim partnerima, pružiti konkretan i znatan doprinos globalnom skupu poticaja za strane kako bi one ostvarile mir, s ciljem održavanja međunarodne konferencije koja je planirana do kraja godine. EU ponovno ističe prijedlog o dosad nezabilježenom paketu političke, gospodarske i sigurnosne potpore koji treba ponuditi objema stranama i razviti ga s njima u kontekstu sporazuma o konačnom statusu.

Zaljev / Levant

EU traži bližu suradnju sa **zaljevskim državama** u rješavanju izazova u regiji (posebice u Jemenu, Siriji/Iraku, Rogu Afrike), kao i u izradi strukturiranijeg okvira za svoj angažman u nadilaženju niza zajedničkih izazova, među ostalim u vezi sa sigurnosti, borbom protiv terorizma, borbom protiv radikalizacije, migracijama. Naš je zajednički cilj i dalje voditi redovni dijalog o ljudskim pravima u regiji. S tim će ciljem EU nastaviti razvijati svoje važne odnose s Vijećem za suradnju u Zaljevu.

EU će nastaviti provedbu svoje strategije za Siriju, Irak i prijetnju koju predstavlja Daiš u skladu sa zaključcima Vijeća usvojenima 23. svibnja 2016. **Sirija** će ostati ključan prioritet EU-a koji je u potpunosti predan provedbi Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (RVSUN) 2254, posebno u odnosu na pristup humanitarnoj pomoći, prekid neprijateljstava koji vodi do prekida vatre i napredak u političkoj tranziciji. EU će nastaviti ulagati navedene napore i ispunjavati svoju ulogu u potpori unutarsirijskih pregovora i ublažavanju regionalnih napetosti.

EU će u odnosu na **Irak** pružiti veću potporu iračkoj vladi u njezinim nastojanjima da provede reforme ključne za ostvarenje nacionalnog pomirenja i konsolidaciju demokratskog sustava koji se temelji na uključivom upravljanju i vladavini prava. EU će istražiti dodatne načine pružanja pomoći iračkoj saveznoj vladi i regionalnoj vladi Kurdistana u cilju postizanja gospodarskog i financijskog oporavka. EU će se ujedno usmjeriti na stabilizaciju i obnovu prostora oslobođenih od Daiša, u uskoj suradnji s međunarodnim partnerima.

Trajna potpuna i učinkovita primjena Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana (ZSAP) o nuklearnom programu **Irana** i RVSUN-a 2231 ostat će prioritet. Obnavljanje bilateralnih odnosa na temelju potpune provedbe ZSAP-a bit će ključno za uspostavu odnosa nakon desetogodišnjeg prekida; naša strategija postupnog angažmana uključivat će suradnju u gospodarskim i trgovinskim pitanjima te obuhvaćati regionalna pitanja i ljudska prava. Posjetom Visokog predstavnika / potpredsjednika Komisije Teheranu 16. travnja 2016. postavljeni su temelji nastavka tog intenzivnog rada.

Migracijskom krizom u Europi dodatno je istaknuta važnost unaprijeđenog angažmana EU-a u regiji. Od sastanka na vrhu u Valletti o migracijama u studenome 2015. sjevernoafričkim zemljama pruža se dodatna potpora, posebno putem uzajamnog fonda za Afriku, i ta se potpora može dodatno povećati. Osim toga, znatna humanitarna pomoć već pružena zemljama regije dodatno će se povećati na temelju ishoda konferencije pod nazivom „Potpora Siriji i regiji” održane u veljači 2016. u Londonu na kojoj se EU obvezao dati više od 2,4 milijarde EUR za razdoblje 2016. – 2017. kako bi se olakšale posljedice krize zemljama koje su u susjedstvu sukoba u Siriji, povrh doprinosa država članica. Iznos na koji se EU obvezao sveukupno čini više od dvije trećine međunarodne pomoći. To će uključivati dovršetak paktova EU-a s Libanom i Jordanom čime će te zemlje imati širi pristup cjelokupnom paketu instrumenata EU-a kako bi se potaklo njihovo gospodarstvo uz istodobno osiguravanje zaštite socijalnih usluga i rada za izbjeglice, kao i pristupa njima. Nadalje, na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi djeluju dva regionalna programa za razvoj i zaštitu kojima se partnerskim zemljama pruža potpora u upravljanju izbjegličkim tokovima.

Sigurnosni aspekti ostaju pri vrhu političkih ciljeva i određuju djelovanje i prioritete regionalnih vlada u mnogim zemljama, često na štetu demokratskog upravljanja, iako društvene i političke okolnosti u pozadini Arapskog proljeća prije pet godina još nisu adekvatno riješene. Politički pluralizam i dalje je pod pritiskom, a u nekim je zemljama i smanjen. Nedostaci u obrazovanju i dalje su veliki, a otežani su i izbjegličkom krizom. Pad cijena nafte snažno je utjecao na gospodarski rast.

Godina 2016. bit će ključna za regiju, u već otežanim i polariziranim odnosima među nekoliko država sada su u pitanje dovedene i važne nove varijable. Bit će potrebno pažljivo ocijeniti učinak mogućeg nastavka najnovijeg trenda naglog pada cijena nafte, razilaženja među sektama i nove dinamike koja može biti posljedica ukidanja međunarodnih sankcija Iranu.

SJEVERNA I JUŽNA AMERIKA

Strateško partnerstvo EU-a i **SAD-a** i dalje je od vitalnog značaja za globalne izazove i izazove vanjske politike, kao što su sukob u Ukrajini, borba protiv Daiša i naponi za osiguravanje mira u Siriji i Libiji, rješavanje izazova migracija te provedba ZSAP-a s Iranom. EU je i dalje potpuno predan dovršetku ambicioznog, sveobuhvatnog i uravnoteženog Transatlantskog partnerstva za trgovinu i ulaganja (TTIP) visokog standarda s SAD-om. Posebnu pažnju trebat će posvetiti suradnji EU-a i SAD-a u području energetike i sporazumu između EU-a i SAD-a za zaštitu privatnosti. Potpuni vizni reciprocitet za sve građane EU-a koji putuju u SAD i dalje je važan prioritet. U području sigurnosti i obrane EU i SAD trebali bi što je prije moguće dovršiti pregovore o Sporazumu o nabavi i razmjeni usluga. Što se tiče sigurnosti u svemiru Vijeće ove godine započinje pregovore o pristupu SAD-a javno reguliranoj usluzi (PRS) u okviru programa Galileo.

Nova vlada u **Kanadi** dala je do znanja da je spremna dodatno jačati ionako izvrsnu suradnju s EU-om. Zaista postoji mogućnost da se to i ostvari, poglavito potpisivanjem i provedbom Sporazuma o strateškom partnerstvu (SPA) i Sveobuhvatnog gospodarskog i trgovinskog sporazuma (CETA). Cilj potpunog viznog reciprociteta za sve građane EU-a koji putuju u Kanadu i dalje će biti važan prioritet za 2016. EU će biti usmjeren i na obvezu Kanade na suradnju u ZVSP-u. Službeni posjet Visokog predstavnika / potpredsjednika Komisije odvio se u lipnju, a sljedeći sastanak na vrhu EU-a i Kanade predviđen je za 27. listopada 2016.

EU će u 2016. nastaviti djelovati u smjeru unaprjeđivanja globalnog sporazuma s **Meksikom** kako bi se ažurirao trgovinski stup sporazuma i poboljšao okvir našeg bilateralnog dijaloga o globalnim pitanjima (poglavito o klimatskim promjenama i energetici, sigurnosti hrane, globalnom gospodarstvu i globalnoj sigurnosti). Formalni pregovori o unapređenju sporazuma počeli su u lipnju 2016. EU će u **Srednjoj Americi** nastaviti pažljivo pratiti situaciju u **Gvatemali**. EU je promatrao izbore za novu vladu 2015. EU je u **Honduras** poslao misiju za daljnje postupanje nakon izbora da procijeni napredak ostvaren u izbornim reformama u upravljanju. EU će u objema zemljama nastaviti podržavati nacionalne napore u provedbi reformi i poboljšanju vladavine prava i ljudskih prava. Što se tiče **Nikaragve**, pratit će se politička situacija, a posebno predstojeći izborni postupak; pozornost EU-a usmjerena je na odnose **Kostarike** i Sustava integracije srednjoameričkih država (SICA) i razvoj kubanske migracijske krize. EU će pratiti reakcije zemalja na koje utječe nedavno pokrenuta vanjska strategija EU-a za učinkovito oporezivanje.

EU će nastaviti podupirati regionalne strategije za poboljšanje sigurnosne situacije u Srednjoj Americi i na Karibima. Što se tiče **karipskih država**, EU i **Kuba** ponovno su pokrenuli formalni politički dijalog, dogovoreno je uspostavljanje dijaloga o ljudskim pravima te su EU i Kuba zaključili pregovore o Sporazumu o političkom dijalogu i suradnji i pripremaju se za njegovo potpisivanje. Tijekom složenog izbornog procesa u **Haitiju** će biti potrebno kontinuirano pozorno pratiti privremenu vladu. Regulacija osoba haitijskog porijekla u **Dominikanskoj Republici** pažljivo će se pratiti. Konačno, EU podupire misiju Organizacije američkih država (OAS) posredovanja u graničnom sporu između **Belizea** i **Gvatemale** istodobno potičući političke inicijative obiju strana. Ključna pitanja u odnosu na **regionalni pristup karipskim državama**, uzevši kao temelj zajedničku izjavu EU-a i CARIFORUM-a, za 2016. uključuju među ostalim jačanje političkog dijaloga između EU-a i CARIFORUM-a i napora u povodenju zajedničkog partnerstva EU-a i karipskih država iz 2012.

EU će, što se tiče **Južne Amerike**, ponovno potaknuti pregovore s **MERCOSUR**-om za sporazum o pridruživanju; održavati strateško partnerstvo s **Brazilom** i pokrenuti inicijative kako bi produbio partnerstvo i suradnju s **Argentinom**. EU će i dalje pomno pratiti nestabilnu situaciju u **Venezueli**. Posebna pozornost i dalje je usmjerena na mirovni proces u **Kolumbiji**. U središtu rada posebnog izaslanika Visokog predstavnika / potpredsjednika Komisije Eamona Gilmorea i dalje će biti potpora mirovnom procesu u **Kolumbiji** kao i izgledi za stvaranje uzajamnog fonda EU-a. EU će u pogledu **Ekvadora** pratiti njegovu primjenu trgovinskog sporazuma za koji EU očekuje da će biti na snazi od 1. siječnja 2017. EU će u **Čileu** nastaviti suradnju u okviru operacija EU-a za upravljanja krizama („Okvirni sporazum o sudjelovanju”). EU ponovno naglašava svoju predanost nastavku djelovanja prema postizanju ambicioznog moderniziranog Sporazuma o pridruživanju. Pregovori o modernizaciji Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Čilea mogli bi započeti u bliskoj budućnosti. Odnosi s **Paragvajem** i **Urugvajem** bit će usmjereni na gospodarsku integraciju i gospodarsko upravljanje. Što se tiče **Perua**, bit će potrebna daljnja postupanja u vezi sa sporazumom o ukidanju viza i misijom za promatranje izbora. U odnosu na **Boliviju**, važne će biti daljnja suradnja u borbi protiv nezakonite proizvodnje droge i politike vlade za reformu sektora pravosuđa.

EU će ujedno nastaviti suradnju s Organizacijom američkih država i Zajednicom latinoameričkih i karipskih država (CELAC). Na ministarskom sastanku EU-a i CELAC-a u listopadu 2016. trebale bi se utvrditi pripreme za sastanak na vrhu EU-a i CELAC-a u 2017. Riječ je o važnim sugovornicima s kojima EU surađuje u ključnim područjima kao što su ljudska prava i vladavina prava, klimatske promjene i održiv razvoj. Oni inicijativama politike EU-a daju i dimenziju razine cijelog kontinenta. EU ujedno pozdravlja postignuća Pacifičkog saveza i predan je produbljivanju dijaloga s njegovim članovima.

Godina 2016. važna je za odnose EU-a i Afrike. Na kontinentu je u nekim dijelovima došlo do povećanja rasta i prosperiteta. Istodobno su i dalje prisutni politički izazovi, često otežani drugim čimbenicima, posebno u odnosu na gospodarstvo, demografiju i sigurnost. Dva razloga najviše zabrinjavaju: i. osjetljivost mnogih zemalja na sigurnosne prijetnje radikalizacije, nasilnog ekstremizma i terorizma, od Sahela, preko područja jezera Čad do Roga; ii. zastoj u napretku u upravljanju, najvidljiviji u sporom razvoju predstavničke demokracije, ali i u područjima sigurnosti i gospodarstva. Ekstremno siromaštvo i nesigurnost opskrbe hranom i dalje su izazov za dijelove subsaharske Afrike.

Mnogo će rada neizbježno biti utrošeno u nadogradnju naše aktivne uloge u naporima za rješavanje kriza i sukoba. Na Rogu je pred **Somalijom** ključni test u obliku izbornog procesa do kraja godine kako bi se uspostavio održiv federalni sustav. EU bi u **Sudanu** trebao podržati napore za pronalazak cjelovitog i uključivog političkog rješenja. Prijelazna vlada nacionalnog jedinstva Južnog Sudana nakon građanskog rata suočena je s golemim političkim, gospodarskim i humanitarnim izazovima, uz velik rizik od ponovnog izbijanja nasilja. Trajni angažman EU-a bit će ključan za potporu sveobuhvatnoj provedbi mirovnog sporazuma iz 2015. i pronalasku rješenja za raseljavanja prouzročenih sukobima.

Sahel je i dalje osjetljivo područje. Provedba mirovnog sporazuma potpisanog u lipnju 2015. još je spora u **Maliju** i dovodi do pogoršanja sigurnosnog stanja koje ima utjecaj na sjeverni i srednji Mali. Stoga je Mali i dalje predmet zabrinutosti u regiji. Malijske strane trebaju se dodatno obvezati na provedbu mirovnog sporazuma. I dalje su prisutni i razlozi za zabrinutost u odnosu na Libiju. EU pozdravlja i podupire snažniju regionalnu suradnju (G5) našim financijskim instrumentima i političkim dijalogom: Visoki predstavnik 17. lipnja 2016. organizirao je ministarski sastanak sa zemljama skupine G5 Sahel. Sveobuhvatni odgovor na **krizu u području jezera Čad**, među ostalim borbu protiv Boko Harama, trebao bi biti učinkovitiji i potrebno je nastaviti ulagati napore u postizanje koordiniranijeg regionalnog djelovanja.

U srednjoj Africi nakon nedavnih predsjedničkih izbora nova vlada **Srednjoafričke Republike** (SAR) može početi obnavljati zemlju i njezine institucije iako je stanje općenito i dalje osjetljivo. Kriza u **Burundiju** stavlja na kušnju međunarodnu obvezu u vezi s odgovornosti pružanja zaštite s obzirom na to da i dalje postoji opasnost od masovnih zločina i regionalnih nemira ako se ne ponudi političko rješenje. Stanje je u **Demokratskoj Republici Kongo** kritično. Sve stanke moraju se uključiti u sveobuhvatan proces osiguravanja zaštite temeljnih sloboda te omogućiti mirne, vjerodostojne, uključive, transparentne i pravovremene izbore. EU će i dalje nadgledati razvoj situacije u **Gabonu**.

U tom će kontekstu **sigurnost, poštovanje ljudskih prava i otpornost** u subsaharskoj Africi postati još važniji. AU je u veljači 2016. organizirao donatorsku konferenciju kako bi se mobilizirala dodatna sredstva za Multinacionalnu zajedničku jedinicu za posebne namjene (MNJTF) za borbu protiv Boko Harama. I dalje će se razmatrati dodatni naponi za borbu protiv ekstremizma. EU treba poboljšati strategije za borbu protiv radikalizacije i potencijalne odgovore politike EU-a. To uključuje povećanje naših sredstava za ZSOP i izgradnju kapaciteta. Međutim, pozivanje na „snažnije” države trebat će biti dio odgovarajućeg sveobuhvatnog pristupa u pogledu političkog upravljanja, uključujući potpuno poštovanje temeljnih prava i vladavinu prava.

Migracijskom krizom naši odnosi s Afrikom dobili su novu dimenziju i u njima su se pojavili novi subjekti. Vraćanje tisuća nezakonitih migranata predstavlja izazov za EU. EU će se usredotočiti na rješavanje temeljnih uzroka migracija kako bi se zaustavile nezakonite migracije iz Afrike u Europu. EU može doprinijeti provođenjem programa sa sastanka na vrhu u Valletti i uključivanjem migracija, među ostalim ponovnog prihvata, u sveukupne političke odnose iskorištavajući na najbolji mogući način Krizni uzajamni fond kao dodatni alat. Dijalogima na visokoj razini sa zemljama, paktovima o migracijama, Rabatskim procesom i Khartoumskim procesom te daljnjim postupanjem nakon konferencije u Valletti zahtijeva se snažno i integrirano djelovanje. To će se djelovanje ubrzati provedbom novog partnerskog pristupa utemeljenog na Komunikaciji Europske komisije o uspostavi novog okvira za partnerstvo s trećim zemljama u okviru Europskog migracijskog programa, u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz lipnja 2016.

Etiopija, Mali, Niger, Nigerija i Senegal utvrđeni su kao prioritetne zemlje za novi pristup koji je iznio EU³.

Zakoniti i vjerodostojni izborni procesi i poštovanje ustavnih ograničenja mandata u Africi ponovno su aktualni, posebno u nekoliko srednjoafričkih zemalja u kojima će se 2016. održati izbori. Stoga će 2016. biti ključna prekretnica za vjerodostojnost predanosti Afrike demokratskim promjenama. EU će sudjelovati u okviru svojih misija za promatranje izbora i misija izbornih stručnjaka. Zbog spornih procesa naš politički dijalog postao je još napetiji i morat ćemo odgovoriti u skladu s temeljnim načelima te na način koji odgovara kontekstu svake zemlje. Naši će naponi najvjerojatnije biti učinkoviti kao dio širih afričkih i međunarodnih napora. Imat će prioritet s obzirom na opasnost od nasilja povezanog s izborima.

Nastavlja se suradnja s **Afričkom unijom** (AU), a posljednji sastanak kolegija sa sadašnjom Komisijom AU-a održan je u travnju 2016 u Addis Abebi. Potreban je daljnji rad u pripremi sastanka na vrhu Afrike i EU-a 2017.

EU će nastaviti svoje djelovanje na temelju ministarskog sastanka sa skupinom G5 Sahel održanoga u lipnju, ministarskog dijaloga s Nigerijom u Bruxellesu u ožujku, drugog regionalnog sastanka na vrhu o sigurnosti u Abuji u svibnju i ministarskog dijaloga s Angolom planiranog u drugoj polovici godine u Bruxellesu.

EU će i dalje strateški razmatrati odnose EU-a i AKP-a nakon 2020. te istražiti različite mogućnosti za budući oblik sporazuma koji će uslijediti nakon Sporazuma iz Cotonoua.

³ Ref.: Komunikacija o novom partnerstvu za migracije.

AZIJA I PACIFIK

Odnos EU-a s Azijom i Pacifikom i dalje će se produbljivati s obzirom na to da se u toj regiji nalaze četiri strateška partnera EU-a (Kina, Indija, Japan i Republika Koreja), da ona i dalje postiže velike stope rasta unatoč nedavnom usporavanju te da je suočena sa velikim izazovima u pogledu sigurnosti i stabilnosti koji imaju izravne i neizravne posljedice za EU. EU će i dalje biti vodeći ulagač i donator financijske pomoći za razvoj, imat će jednako važnu ključnu razvojnu ulogu jačanjem trgovinskih odnosa s regijom te raditi na podupiranju stabilnosti i sigurnosti regije.

EU napreduje u pregovorima o **političkim, sigurnosnim i trgovinskim sporazumima** sa zemljama u regiji, čija je svrha podupiranje naših ciljeva održivog razvoja, šire suradnje i većeg pristupa tržištu regije. Sporazum o slobodnoj trgovini s Južnom Korejom dalje će se razvijati. Parafiran je niz sporazuma, a slijedi proces njihova potpisivanja i provođenja, što obuhvaća pregovore o okvirnom sporazumu s Australijom i Novim Zelandom, pregovore o sporazumu o slobodnoj trgovini s Vijetnamom te pregovore o sporazumu o suradnji za partnerstvo i razvoj s Afganistanom. EU je i dalje u potpunosti predan radu na dovršetku pregovora o sporazumu o strateškom partnerstvu i sporazumu o slobodnoj trgovini s Japanom.

Nakon dovršetka bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini sa Singapurom i Vijetnamom EU je započeo rad na bilateralnim sporazumima o slobodnoj trgovini s Filipinima i Indonezijom, istovremeno namjeravajući ostvariti konačan cilj sklapanja međuregionalnog sporazuma o slobodnoj trgovini s ASEAN-om. Trenutačno se s Malezijom procjenjuju mogućnosti nastavka pregovora o sporazumu o slobodnoj trgovini, a započele su pripreme za sporazum o slobodnoj trgovini s Australijom.

Čelnici EU-a i **Japan**a preispitali su u svibnju 2016. napredak pregovora o sporazumu o strateškom partnerstvu i sporazumu o slobodnoj trgovini te su postigli dogovor da žele usmjeriti pregovore prema ambicioznim sporazumima koje obje strane žele sklopiti. Čelnici su napomenuli i da EU i Japan jačaju sigurnosno partnerstvo. Japan već pruža konkretnu potporu misijama Europske unije za upravljanje krizama u Africi, a te su dvije strane već sudjelovale u nizu zajedničkih operacija za borbu protiv piratstva u zapadnom Indijskom oceanu. Čelnici EU-a izrazili su nadu da će se budućim događajima omogućiti punopravno sudjelovanje Japana u misijama EU-a za upravljanje krizama.

Na sastanku na vrhu EU-a i **Republike Koreje** održanome 2015. čelnici su postigli dogovor da će i dalje ulagati u te sveobuhvatne, obostrano korisne i budućnosti usmjerene odnose. Čelnici su posebice sa zadovoljstvom očekivali dovršetak ratifikacije okvirnog sporazuma o sudjelovanju kojim se uspostavlja okvir za zajedničke operacije upravljanja krizama. U tom pogledu EU je pozdravio namjeru Republike Koreje da sudjeluje u naporima koje EU ulaže u borbu protiv piratstva u Adenskom zaljevu u Somaliji u okviru operacije EU-a Atalanta te je upoznat s time da će Republika Koreja o tom pitanju zatražiti suglasnost nacionalne skupštine.

Visoki predstavnik i Komisija predstavili su u lipnju zajedničku komunikaciju o **Kini**. Tom zajedničkom komunikacijom i zaključcima Vijeća iz lipnja 2016. pružen je politički okvir za suradnju EU-a i Kine u predstojećim godinama, s obzirom na to da su u njima utvrđene mogućnosti bilateralne suradnje, među ostalim u pogledu globalnih i regionalnih izazova. EU će u suradnji s Kinom biti principijelan, praktičan i pragmatičan, neće odstupati od svojih interesa i vrijednosti, a posebno će poštovati međunarodna pravila i norme, kao i ljudska prava. Suradnja će biti usmjerena na tri glavna prioritetna područja: prosperitet i reformu, vanjsku i sigurnosnu politiku te globalno upravljanje. Njome se učvršćuje ambiciozan pristup jednom od naših najvažnijih strateških partnera i utvrđuje pozitivan cilj uspostavljanja partnerstva utemeljenog na konstruktivnom upravljanju razlikama. Na sastanku na vrhu EU-a i Kine u Pekingu u srpnju pružena je prilika za strateške rasprave o pitanjima od zajedničkog interesa.

Na bilateralnom sastanku na vrhu s **Indijom** u ožujku ponovno je uspostavljen odnos i uvedena nova dinamika u strateško partnerstvo te su utvrđeni prioriteti za predstojeće godine i zajednički interesi u novim programima za radna mjesta i rast, među ostalim trgovinu, ulaganje, zelenu energiju / tehnologiju, vodu, istraživanje i obrazovanje.

EU će pojačati suradnju s **Afganistanom, Bangladešom i Pakistanom**. Budući da je riječ o ključnim zemljama podrijetla i tranzita za migracije, EU će ostati predan pojačanoj i učinkovitijoj suradnji s tim zemljama te se usmjeriti na rješavanje temeljnih uzroka migracija te ponovni prihvati i vraćanja.

EU osiguravanjem globalne sigurnosti i podupiranjem mira ima dugoročnu obvezu prema **Afganistanu** i afganistanskom narodu. Obveza podupiranja mirovnog procesa u Afganistanu ojačat će se na Briselskoj konferenciji o Afganistanu održanoj u listopadu, na kojoj će EU-u biti pružena prilika da ima vodeću diplomatsku, financijsku i tehničku ulogu u transformaciji Afganistana. Afganistan i EU 2. listopada postigli su dogovor o Zajedničkom putu naprijed u vezi s pitanjima migracija. Njime će se osigurati sveobuhvatan okvir za suradnju u pogledu vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije, koristan za obje strane – EU i njegove države članice i Afganistan. Suradnja s **Pakistanom** bit će, među ostalim, usmjerena na produbljivanje odnosa koji nisu ograničeni isključivo na petogodišnji plan angažmana između EU-a i Pakistana koji istječe u lipnju 2017. EU očekuje potpunu i učinkovitu provedbu sporazuma o ponovnom prihvatu.

EU će i dalje podupirati **mirovni proces u Mjanmaru/Burmi** u atmosferi koja vlada nakon izbora, iskorištavajući povjerenje vlade i etničkih skupina koje je već uspostavio te kao ključni donator u demokratskoj tranziciji. Nakon nove zajedničke komunikacije Visokog predstavnika i Komisije Vijeće je pozdravilo utvrđivanje vizije ambiciozne i budućnosti okrenute suradnje EU-a s Mjanmarom/Burmom.

Nakon razornih potresa u **Nepalu** u travnju i svibnju 2015. EU će i dalje aktivno sudjelovati u obnovi s ugovorom za izgradnju države od 105 milijuna EUR. Istodobno EU i dalje podupire proces uspostave mira i demokratsku tranziciju zemlje.

Osobito će se ulagati u razvoj odnosa na strateškoj razini sa **Zajednicom naroda jugoistočne Azije (ASEAN)**. U tu se svrhu u zajedničkoj komunikaciji o odnosima s ASEAN-om, koju je Vijeće potvrdilo 22. lipnja 2015., utvrđuju programi i politike, uključujući proširene programe suradnje i imenovanje veleposlanika EU-a za ASEAN, s pomoću kojih bi se odnos s tim ključnim strateškim partnerom podigao na višu razinu. Na ministarskom sastanku EU-a i ASEAN-a održanome u listopadu 2016. odobrene su smjernice za budući akcijski plan i plan za povećanje razine strateškog partnerstva.

U Mongoliji je u srpnju 2016. održan 11. **azijsko-europski sastanak na vrhu (ASEM)**. Obilježavajući 20 godina ASEMA-a, sastanak na vrhu pružio je važnu priliku za proširivanje interesa EU-a za promicanje dublje suradnje s Azijom u pitanjima od zajedničkog interesa.

Regija se i dalje suočava s nizom **izazova**. U pogledu teritorijalnih i pomorskih sporova u Južnom kineskom moru EU će i dalje ulagati napore u promicanje mirnih rješenja i mehanizama rješavanja sporova utemeljenih na međunarodnom pravu. Izražene napetosti mogu nastati zbog niza razloga, među ostalim zbog petog nuklearnog testiranja Demokratske Narodne Republike Koreje i povezanih događaja, prijetnji od vojnog djelovanja te stalnih sporova u vezi s teritorijalnim i povijesnim pitanjima. Kako bi doprinio smanjenju napetosti u regiji, EU nastoji rano započeti suradnju s dotičnim zemljama, posebno održavanjem bliskih i redovitih kontakata s njima.

I dalje će se ulagati naponi kako bi se istaknuo položaj i povećala prisutnost EU-a na **Pacifiku**. Pojačat će se kontakti s Forumom pacifičkih otoka te će se nastaviti suradnja u vezi s pitanjima koja su razlog za zabrinutost, kao što su smanjenje rizika od katastrofa, prilagodba klimatskim promjenama, obnovljivi izvori energije i upravljanje ribarstvom.

MISIJE I OPERACIJE

ZSOP-om se i dalje pruža vrijedan strateški utjecaj u širem kontekstu sveobuhvatnog pristupa EU-a u Europi. Na zapadnom Balkanu vojnom operacijom EUFOR ALTHEA u Bosni i Hercegovini (BiH), pokrenutom 2004., i dalje se podupiru naponi BiH da održi sigurno i zaštićeno okruženje i provodi izgradnja kapaciteta i osposobljavanje oružanih snaga BiH kako bi se doprinijelo stabilnosti. Misija EULEX Kosovo, pokrenuta 2008. usmjerena je na pomoć i potporu tijelima vlasti Kosova u pogledu vladavine prava, praćenja, mentorstva i savjetovanja nacionalnih tijela vlasti u vezi s područjima policije, pravosuđa i carine, pritom zadržavajući izvršne odgovornosti u posebnim područjima nadležnosti. U istočnom susjedstvu Promatračkom misijom Europske unije (EUMM) u Gruziji, također pokrenutom 2008., osigurava se civilno praćenje djelovanja stranaka i analiza stanja u vezi s procesom stabilizacije, s naglaskom na potpunu sukladnost sa Sporazumom u šest točaka i naknadne provedbene mjere diljem Gruzije, uključujući Južnu Osetiju i Abhaziju. Savjetodavna misija Europske unije (EUAM) u Ukrajini misija je bez izvršnih ovlasti koja je započela s radom 2014. s ciljem pružanja pomoći ukrajinskim tijelima vlasti u razvoju održive reforme sektora civilne sigurnosti strateškim savjetovanjem i praktičnom potporom. Sve takve mjere i aktivnosti temelje se na standardima EU-a i međunarodnim načelima dobrog upravljanja te ljudskim pravima. Nakon strateškog preispitivanja pojačane su aktivnosti misije u svrhu povećanja učinka.

Pojačani su naponi u Magrebu i Sredozemlju kako bi se učinak vojne operacije Europske unije na južnom središnjem Sredozemlju (operacija EUNAVFOR MED SOPHIA) unaprijedio proširenim mandatom koji nije isključivo ograničen na narušavanje modela poslovanja mreža za krijumčarenje ljudi ili trgovanje ljudima, već sada obuhvaća i zadaće kojima se podupire: – osposobljavanje libijske obalne straže i mornarice, – doprinos nametanju embarga na oružje na otvorenom moru uz obale Libije (na temelju Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 2292). Osim toga, već traje operativno planiranje za ponovno uspostavljanje misije Europske unije za pomoć u integriranom upravljanju granicama u Libiji (EUBAM Libya) u Tripoliju kako bi se povećala potpora i pomoć libijskim institucijama čim se ispune politički i sigurnosni uvjeti.

Na Bliskom istoku Policijska misija Europske unije za palestinska područja (EUPOL COPPS) i dalje pomaže Palestinskoj samoupravi u izgradnji institucija za buduću državu Palestinu u području policije i kaznenog pravosuđa te je dobila produljenje aktualnog mandata za još jednu godinu od srpnja 2016., baš kao i Misija pomoći Europske unije za granični prijelaz Rafah (EUBAM RAFAH) koja se trenutačno nalazi u Tel Avivu i koja je s operativnim kapacitetom u pripravnosti prisutna kao treća strana na graničnom prijelazu Rafah u okviru Sporazuma o kretanju i pristupu iz 2005. (Sporazum AMA). Misija je dio mjera izgradnje povjerenja između vlade Izraela i Palestinske samouprave.

U Africi se i dalje ulažu naponi kako bi se objedinili učinci nekoliko misija i operacija ZSOP-a koje su trenutačno *in situ* te se planira koncept regionalizacije. Operacije i misije ZSOP-a obuhvaćaju širok raspon djelovanja i nadležnosti. Vojne operacije koje se provode na moru uz obale Roga Afrike (operacija ATLANTA) imaju velik učinak u borbi protiv piratstva, a na kopnu misija vojnog osposobljavanja u Somaliji (EUTM Somalia), sa sjedištem u Mogadishuu, ima za cilj razvijanje kapaciteta somalijske nacionalne vojske. Misija Europske unije za izgradnju regionalne pomorske sposobnosti u državama Roga Afrike (EUCAP NESTOR) (uskoro će, u prosincu 2016., promijeniti naziv i ponovno se pokrenuti kao EUCAP Somalia) civilna je misija usmjerena na doprinošenje pomorskoj civilnoj sposobnosti izvršavanja zakonodavstva u Somaliji u području borbe protiv piratstva i izvršavanja redovnih funkcija obalne straže, kao što su ribarska inspekcija / izvršenje, potraga i spašavanje te borba protiv krijumčarenja na kopnu i moru. ZSOP je prisutan u naporima EU-a usmjerenima na borbu protiv nezakonitih migracija u matičnim i tranzitnim zemljama u Sahelu. Stabilnost u regiji Sahel povećala se zahvaljujući misijama ZSOP-a u Maliju i Nigeru (EUCAP Sahel Mali, EUTM Mali, EUCAP Sahel Niger), u bliskoj suradnji s vladama domaćinima. Jačanje suradnje u regiji, među ostalim ulaganjem napora u okviru ZSOP-a, primjerice u pogledu osposobljavanja i izgradnje kapaciteta, usko je povezano s jačanjem koordinacije misija ZSOP-a u Sahelu i drugim instrumentima EU-a te s projektima država članica u regiji, osobito u kontekstu inicijative za izgradnju kapaciteta kao potpore sigurnosti i razvoju. U srednjoj Africi misija Europske unije za pružanje savjetovanja i pomoći pri reformi sigurnosnog sektora u Demokratskoj Republici Kongo (EUSEC RDC) okončana je u lipnju nakon više od deset godina praktične potpore pri reformi sigurnosnog sektora pružanjem savjeta i pomoći odgovarajućim tijelima vlasti Konga. U Srednjoafričkoj Republici savjetodavna vojna misija ZSOP-a Europske unije u Srednjoafričkoj Republici (EUMAM RCA), savjetodavna misija pokrenuta u proljeće 2015., zamijenjena je 16. srpnja 2016. misijom ZSOP-a Europske unije za vojno osposobljavanje u Srednjoafričkoj Republici (EUTM RCA), čime se iskazuje snažna predanost EU-a uspostavi mira i stabilnosti u zemlji.

U Afganistanu će se 31. prosinca 2016. okončati civilna misija EUPOL Afghanistan. Međutim, EU će i dalje podupirati sektor civilne sigurnosti financijskom potporom (320 milijuna EUR godišnje do 2020., uglavnom Fondu za red i zakon za Afganistan (LOTFA)), kao i političkom i diplomatskom podrškom.

HIBRIDNE PRIJETNJE

Nakon što im je u svibnju 2015. Vijeće za vanjske poslove (FAC) povjerilo taj zadatak, Komisija i Visoki predstavnik donijeli su 6. travnja 2016. zajedničku komunikaciju pod nazivom „Zajednički okvir za suzbijanje hibridnih prijetnji”. U zajedničkoj komunikaciji ponuđena su 22 provediva prijedloga. Usmjerena su na četiri glavna područja:

- (1) poboljšanje informiranosti o stanju (u središtu ove inicijative jest jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji);
- (2) jačanje otpornosti, uključujući zaštitu kritične infrastrukture, radi zaštite EU-a i njegovih partnera od hibridnih napada;
- (3) odgovor na krizu i oporavak od krize;
- (4) veća suradnja s NATO-om.

Vijeće je pozdravilo zajedničku komunikaciju. Tijekom predstojećih mjeseci predložene mjere provodit će se zajednički i uz dužno poštovanje postupaka i nadležnosti država članica, Komisije i Visokog predstavnika: (a) jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji uspostavljena je i već je postigla početni operativni kapacitet, (b) jedna država članica provela je istraživanje o utvrđivanju opsega te aktivno razmatra uspostavu multinacionalnog europskog centra izvrsnosti koji će provoditi istraživanje, osposobljavanje i vježbe, (c) u skladu sa zajedničkom izjavom čelnika institucija EU-a i NATO-a i poštujući načela uključivosti i samostalnosti odlučivanja svake organizacije, službe su pojačale suradnju i koordinaciju s NATO-om u ključnim područjima kao što su informiranost o stanju, kibersigurnost, sprečavanje krize i odgovor na nju te strateška komunikacija, (d) ESVD i službe Komisije objavili su zajednički operativni protokol EU-a za suzbijanje hibridnih prijetnji kako bi se osigurala odgovarajuća upozorenja integriranim aranžmanima EU-a na politički odgovor na krize i mehanizmima odgovora na krize, (e) ESVD i službe Komisije trebali bi do srpnja 2017. podnijeti izvješće o ocjeni napretka.

PARTNERSTVA U OKVIRU ZSOP-a

Partnerstvo EU-a s **trećim zemljama, regionalnim i međunarodnim organizacijama** u području sigurnosti, obrane i upravljanja krizama dosljedno se razvija tijekom 2016. u cilju podupiranja sve veće globalne uloge EU-a u području sigurnosti i obrane te operativnih aktivnosti ZSOP-a. U pogledu **suradnje EU-a i NATO-a** EU će nakon lipanjskog sastanka Europskog vijeća i srpanjskog sastanka na vrhu NATO-a u Varšavi, uključujući Zajedničku izjavu čelnika institucija EU-a i NATO-a, razmatrati načine pokazivanja **aktualne široke suradnje** te provesti u djelo želju država članica EU-a i članica NATO-a da učvrste partnerstvo (na terenu i razvoju u području kiberprostora, pomorstva i sposobnosti) te da pripreme teren za buduće jačanje našeg partnerstva, posebno u području hibridnih prijetnji i potpore našim partnerima na istoku i jugu u razvoju njihovih sposobnosti, u duhu potpune otvorenosti i potpuno poštujući samostalnost odlučivanja i postupke obiju organizacija, na temelju načela uključivosti i ne dovodeći u pitanje posebnu narav sigurnosne i obrambene politike bilo koje države članice.

EU će nastojati dodatno unaprijediti suradnju s **UN-om** u pogledu upravljanja krizama i mirovnih operacija, među ostalim služeći se ZSOP-om kako bi nadopunio mirovne operacije UN-a.

Upravljački odbor EU-a i UN-a poduzet će daljnje korake u vezi s konkretnim mjerama koje se odnose posebno na suradnju u Sahelu, SAR-u, Rogu Afrike i Libiji.

Partneri iz trećih zemalja i dalje aktivno **podupiru operativne aktivnosti ZSOP-a**, usporedno s **redovitim savjetovanjima o ZSOP-u i osposobljavanjem**. Od siječnja 2016. 11 partnerskih zemalja rasporedilo je ukupno 350 članova osoblja i postrojbi u osam misija i operacija ZSOP-a, a zaključen je i niz novih **okvirnih sporazuma o sudjelovanju**.

Preispitivanjem **europske politike susjedstva** (zajednička komunikacija o preispitivanju europske politike susjedstva od 18. studenoga 2015., zaključci Vijeća od 14. prosinca 2015.) istaknuta je važnost sigurnosnog aspekta suradnje s partnerima EU-a. U provedbi sigurnosne dimenzije europske politike susjedstva cilj će i dalje biti podupirati partnere, osiguravajući da budu otporniji na sigurnosne prijetnje i bolje pripremljeni na sprečavanje sukoba i kriza i odgovaranje na njih čime će se stabilizirati susjedstvo EU-a. To je u skladu s pristupom utvrđenim u globalnoj strategiji EU-a. Nekoliko drugih područja rada EU-a (izgradnja kapaciteta kao potpora sigurnosti i razvoju, reforma sigurnosnog sektora, suradnja u suzbijanju hibridnih prijetnji i u pomorskoj sigurnosti) imaju potencijal za daljnje jačanje partnerstava EU-a u okviru ZSOP-a kao dio sveobuhvatnog pristupa, zajedno s drugim alatima i instrumentima.

U pogledu **ljudskih prava i rodnih pitanja u okviru ZSOP-a**, kao našeg prioriteta, glavni naglasak i dalje je na razvoju i provođenju Polazne studije o uključivanju ljudskih prava i rodnih pitanja u ZSOP (zaključci Vijeća od 18. svibnja 2015.). Cilj je Studije pregledati stanje kako bi se utvrdilo koliko smo napora uložili da ljudska prava i rodna ravnopravnost postanu dio ZSOP-a. U skladu s novim Akcijskim planom za ljudska prava i demokraciju poduzet će se daljnji koraci u pogledu provedbe kodeksa ponašanja i discipline za osoblje u misijama i operacijama ZSOP-a.

OBRAMBENE SPOSOBNOSTI / SURADNJA U PODRUČJU OBRANE

U skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz prosinca 2013. i lipnja 2015. EU će i dalje poticati i olakšavati veću europsku suradnju u području obrane kako bi se osiguralo da Europa na raspolaganju ima ključne vojne sposobnosti. Kako je navedeno u globalnoj strategiji EU-a, Europljani moraju moći zaštititi Europu, odgovoriti na vanjske krize i pomoći u razvoju sigurnosnih i obrambenih kapaciteta svojih partnera, obavljajući pritom te zadaće u suradnji s drugima.

Razvoj sposobnosti EU-a mora biti usmjeren na ključne pospješitelje razvoja i nedostatke, pri čemu veći naglasak treba biti stavljen na zajedničke projekte, uz potporu Europske obrambene agencije. Nastavit će se rad na konsolidaciji četiriju glavnih europskih programa koje je 2013. podržalo Europsko vijeće (nadopuna gorivom u letu, daljinski upravljani zrakoplovni sustavi, državne satelitske komunikacije i kiberprostor) te na potencijalnim novim projektima. U svrhu upotrebljivosti važno je osigurati da razvoj sposobnosti bude usmjeren na stvarne rezultate, tj. na sposobnosti koje države članice žele steći u pogledu mogućih raspoređivanja.

Istodobno će se i dalje ulagati naponi za promicanje dugoročne i sustavnije suradnje EU-a u području obrane. Očekuje se daljnji napredak, uglavnom zahvaljujući radu Europske obrambene agencije (među ostalim u provedbi namjenskog okvira politike s ciljem podnošenja izvješća o potpunoj provedbi u 2017. i poboljšanju procesa razvoja sposobnosti EU-a) te inicijativi Komisije za razvoj europskog akcijskog plana obrane (EDAP). Te inicijative pomoći će EU-u da odgovori na raznovrsne izazove utvrđene u globalnoj strategiji EU-a te ispuni odgovarajuće potrebe i prioritete obrambenih sposobnosti.

Konkretno, europski akcijski plan obrane, koji bi trebao biti donesen 2016., trebao bi pomoći u poticanju istraživanja u području obrane i obrambene tehnologije kako bi se ojačali europski obrambeni i industrijski temelji te pripremile sposobnosti budućnosti. U tom će pogledu ključan element u tim nastojanjima biti pripremne mjere za istraživanje u području obrane kojima će se otvoriti put za mogući namjenski program koji će financirati EU. Druga predviđena područja obuhvaćaju poglavito industrijsku politiku / unutarnje tržište, sigurnost opskrbe i poticaje.

Naposljetku, nastavit će se suradnja s NATO-om u cilju održavanja usklađenosti razvoja vojne sposobnosti kada se zahtjevi preklapaju te jačanja komplementarnosti u tom području. Bliska suradnja EU-a i NATO-a potrebna je radi zajedničkih projekata i radnih procesa.

MEĐUNARODNA SIGURNOST

EU će i dalje razvijati vanjsku dimenziju europske sigurnosne politike i nadograđivati politiku s usklađenosti unutarnje i vanjske sigurnosti Unije. Donesen je i proved će se niz strateških dokumenata koji utječu na sigurnosnu politiku, kao što je zajednička komunikacija o elementima strateškog okvira na razini EU-a za potporu reformi sigurnosnog sustava i zajednička komunikacija o zajedničkom okviru za suzbijanje hibridnih prijetnji, kako bi se pojačala komplementarnost i učinkovitost instrumenata vanjskog djelovanja EU-a. U tu će svrhu EU poduzeti daljnje korake radi povećanja suradnje s partnerskim zemljama u pogledu izgradnje kapaciteta kao potpore sigurnosti i razvoju. Do kraja 2016. očekuje se donošenje komunikacije o europskom akcijskom planu obrane i komunikacije o svemirskoj strategiji. Provedba preispitivanja europske politike susjedstva i priprema revizije Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru u sredini razdoblja za 2017. pružit će priliku za daljnje određivanje prioriteta sigurnosne politike i sprečavanja sukoba. Trenutačno se radi na povećanju kiberotpornosti misija ZSOP-a i jačanju kiberdiplomacije EU-a. Nastavit će se rad u području pomorskog multilateralizma i povećanih pomorskih sposobnosti za sigurnost i obranu. Sustav EU-a za rano upozoravanje na sukobe proved će se dva puta u 2016., a dobiveni rezultati postat će prioriteti za rano preventivno djelovanje. Zajedničkom analizom sukoba i kriza nastavit će se kao dijelom sveobuhvatnog pristupa podržavati oblikovanje i revizija strateškog pristupa EU-a za sukobima zahvaćena i nestabilna okruženja. Službe Komisije i ESVD i dalje će provoditi obvezu politike EU-a u pogledu uspostave i promicanja primjene posredovanja kao instrumenta prvog odgovora na nova i postojeća krizna stanja. U tom pogledu Unija i dalje podupire određene mirovne procese, primjerice u Libiji i Siriji, te njihove posljedice, primjerice u Kolumbiji i Mjanmaru/Burmi.

EU će zadržati svoje politike usmjerene na jačanje strukture globalnog razoružavanja i multilateralnih režima za neširenje oružja. Time se podrazumijeva ulaganje stalnih diplomatskih napora s ciljem uspostave područja bez oružja za masovno uništenje na Bliskom istoku. S opasnošću od nezakonitog malog i lakog oružja i dalje će se suočavati u okviru međunarodne suradnje i potpore konkretnim projektima u trećim zemljama. Važni prioriteti za drugu polovicu 2016. bit će priprema revizijske konferencije Konvencije o biološkom i toksičnom oružju i sveobuhvatne revizije Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1540 (2004). EU i njegove države članice dugoročno su obvezani Konvencijom o konvencionalnom oružju i sa zadovoljstvom iščekuju Petu revizijsku konferenciju u prosincu 2016. kako bi dali novi zamah tom važnom instrumentu. EU će podržati i međunarodne napore za jačanje sigurnosti u svemiru.

EU će raditi na jačanju odgovora na međunarodni terorizam u okviru multilateralne suradnje, političkog dijaloga i konkretne potpore trećim zemljama. Tijekom tog djelovanja bit će osigurana potrebna usklađenost unutarnje i vanjske politike. EU podupire Akcijski plan za sprečavanje nasilnog ekstremizma koji je početkom 2016. predstavio glavni tajnik UN-a te podupire rad na uključivanju borbe protiv nasilnog ekstremizma u borbu protiv terorizma i povezane napore, među ostalim u pogledu strateške komunikacije, radikalizacije i stranih terorističkih boraca. Nakon zaključaka Vijeća i izjave članova Europskog vijeća iz veljače 2015. napori su i dalje usmjereni na neposredno susjedstvo: zemlje Bliskog istoka i sjeverne Afrike (MENA), Tursku i zapadni Balkan, ne gubeći pritom iz vida širi arapski svijet, Sahel i Rog Afrike te srednju i jugoistočnu Aziju. Ključni rezultati obuhvaćat će: održavanje bliskog dijaloga s prioritetnim zemljama putem bilateralnih političkih dijaloga na visokoj razini u pogledu borbe protiv terorizma, dovršenje akcijskih planova u vezi s borbom protiv terorizma s tim zemljama, a posebno s Libanom, Jordanom, Tunisom i Turskom te na temelju toga jačanje potpore EU-a u okviru konkretnih projekata, širenje mreže stručnjaka EU-a za borbu protiv terorizma na Sahel i zapadni Balkan, održavanje seminara na visokoj razini u vezi s borbom protiv nasilnog ekstremizma / mladima te usmjeravanje preventivnih mjera na prioritete za sprečavanje sukoba i nasilnog ekstremizma utvrđene u okviru procesa EU-a za rano upozoravanje.

ESVD će i dalje podupirati Visokog predstavnika u osiguravanju provedbe Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana kako bi se iranski nuklearni program upotrebljavao isključivo u miroljubive svrhe.

Visoki predstavnik i dalje će predlagati nove ili izmijenjene mjere ograničavanja, uključujući samostalne mjere, kao odgovor na međunarodna politička i sigurnosna zbivanja te kao dio ZVSP-a EU-a. Ključna područja mogu obuhvaćati borbu protiv terorizma, Rusiju/Ukrajinu, Siriju, Demokratsku Narodnu Republiku Koreju i Libiju. Visoki predstavnik podnijet će i potrebne prijedloge odluka ZVSP-a te će zajedno s Komisijom predložiti potrebne uredbe za prenošenje mjera UN-a što je prije moguće kako bi se osigurala njihova ujednačena primjena u državama članicama EU-a.

GLOBALNA PITANJA

Provedbom programa održivog razvoja do 2030. pruža se prilika za jačanje povezanosti sigurnosti i razvoja. Ciljevima održivog razvoja pruža se prilika za kataliziranje usklađenosti unutarnjih i vanjskih dimenzija politika EU-a.

LJUDSKA PRAVA

U kontekstu nezapamćene migracijske krize, stalnih sukoba u nizu zemalja, među ostalim u samom susjedstvu EU-a, te sve većih uznemiravanja branitelja ljudskih prava i civilnog društva te napada na njih, 2016. je za Europsku uniju godina iznimnih izazova u pogledu ljudskih prava. Zbog tih se izazova od EU-a zahtijeva ulaganje odlučnih napora kako bi se održali standardi poštovanja ljudskih prava i načelo nediskriminacije, zaštitili civili, promicala i zaštitila prava žena, djevojaka i djevojčica te poduprli branitelji ljudskih prava uz jačanje civilnog društva. Radi podizanja razine svijesti o izazovima povezanim s ljudskim pravima u svijetu i razmatranja prioriteta u području ljudskih prava u vanjskoj politici EU-a, Visoki predstavnik pokrenuo je u ožujku 2016. inicijativu #EU4HumanRights uz učinkovito sudjelovanje institucija EU-a i država članica. U zaključcima Vijeća iz lipnja 2016. ponovno je potvrđena snažna potpora EU-a Vodećim načelima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima te je izražena potpuna potpora dragocjenom radu Radne skupine UN-a o poslovanju i ljudskim pravima.

Ministri vanjskih poslova EU-a usvojili su u srpnju 2015. novi Akcijski plan za ljudska prava i demokraciju u kojem su utvrđeni prioriteti EU-a za sljedećih pet godina. Akcijskim planom osigurava se nastavak provedbe Strateškog okvira za ljudska prava i demokraciju iz 2012. te se usmjeravaju aktivnosti EU-a u pogledu ljudskih prava u 2016. i kasnije. Njegov je cilj bolje rješavanje problema usmjerenim djelovanjem te sustavnom i koordiniranom upotrebom svih instrumenata EU-a, posebice smjernica, alata i drugih dogovorenih stajališta EU-a te raznih vanjskih financijskih instrumenata, a posebno Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava.

Na multilateralnoj razini EU će se i dalje snažno zalagati za univerzalno promicanje i zaštitu ljudskih prava, posebice sudjelovanjem u Trećem odboru Opće skupštine Ujedinjenih naroda i Vijeću Ujedinjenih naroda za ljudska prava. EU će u 2016. promicati svoje tematske prioritete putem rezolucija u kojima se u jesen 2016. na Općoj skupštini UN-a stavlja naglasak na moratorij na smrtnu kaznu, prava djeteta i slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja, kao i rezolucija usmjerenih na određenu zemlju. EU se snažno zalagao za pristup ciljevima održivog razvoja utemeljenima na ljudskim pravima koji je u rujnu 2015. usvojen u okviru Programa do 2030. Započela je provedba Programa do 2030., a EU će u 2016. i dalje podupirati pristup utemeljen na ljudskim pravima.

EU će biti dosljedan u stvaranju pritiska na partnerske vlade u cilju poštovanja načela slobode udruživanja i zaštite branitelja ljudskih prava, među ostalim u javnim izjavama. Diplomati EU-a i država članica nastavit će pratiti suđenja i posjećivati pritvorene aktiviste u desecima zemalja kada je to potrebno.

Potporna prostora za djelovanje civilnog društva i braniteljima ljudskih prava ostat će ključni prioritet EU-a u 2016. EU će u Vijeću UN-a za ljudska prava i na Općoj skupštini UN-a podupirati rezolucije o prostoru za djelovanje civilnog društva i braniteljima ljudskih prava te će i dalje za branitelje ljudskih prava koji su u opasnosti upotrebljavati svoje financijske instrumente, uključujući fond EIDHR-a za hitne slučajeve. Očekuje se da će se 2016. dati važan doprinos putem novog mehanizma za branitelje ljudskih prava pod nazivom „ProtectDefenders.eu” koji se financira u okviru EIDHR-a i koji je pokrenut u jesen 2015.

Okvir politike EU-a o potpori tranzicijskom pravosuđu koji je Vijeće donijelo u studenome 2015. i dalje će se provoditi kako bi se ojačala dosljednost djelovanja EU-a u tom području i pružile smjernice za osoblje EU-a i država članica EU-a. U tom kontekstu EU ponovno potvrđuje svoju čvrstu politiku potpore Međunarodnom kaznenom sudu.

Zaštita, ispunjenje i uživanje ljudskih prava žena, djevojaka i djevojčica te borba protiv rodno uvjetovanog nasilja i dalje su pri vrhu prioriteta EU-a. Nakon revizije na visokoj razini globalnog programa o ženama, miru i sigurnosti 2015. EU će 2016. staviti naglasak na, među ostalim, jačanje napora u cilju povećanja sudjelovanja žena u sprečavanju i rješavanju sukoba, sprečavanje seksualnog nasilja i suočavanje s njim i rodno uvjetovanim nasiljem u sukobima te suočavanje s rodnom dimenzijom u borbi protiv novih prijetnji, kao što su terorizam i nasilni ekstremizam.

MIGRACIJE

Migracije će i dalje biti dio cjelokupne vanjske politike EU-a, a više aktivnosti treba poduzeti u skladu s predanosti sveobuhvatnom i geografski uravnoteženom pristupu na temelju Europskog migracijskog programa. Nastavit će se provedba Zajedničke izjave s Turskom te će EU podupirati zemlje zapadnog Balkana. Na središnjem Sredozemlju moraju se smanjiti tokovi, čime će se spasiti ljudski životi i onemogućiti model poslovanja krijumčara. EU će nastaviti zajednički rad s nizom ključnih partnera u Africi i Aziji. Istodobno EU će nastaviti pružati pomoć i potporu državama članicama EU-a koje su pod najvećim pritiskom kako bi osigurao kontrolu vanjskih granica i spriječio nekontrolirane migracijske tokove. EU će surađivati s trećim partnerima u cilju provedbe pristupa okvira za partnerstvo kako bi se poboljšalo upravljanje migracijama, smanjili tokovi nezakonitih migracija i povećalo vraćanje. Cilj je našeg pristupa rješavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja izgradnjom snažnih partnerstava sa zemljama podrijetla, tranzita i trećim zemljama domaćinima, uz potpuno iskorištavanje postojećih politika, procesa i programa.

EU podsjeća na potrebu jačanja nadzora nad vanjskim granicama EU-a kako bi se ispunili i migracijski i sigurnosni ciljevi u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz listopada 2015. i lipnja 2016.

EU ujedno prima na znanje specifičnosti morskih granica u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz veljače 2016.

Dijalozi na visokoj razini sa zemljama podrijetla i tranzita važan su instrument, s ciljem daljnjeg uključivanja dosljedne i sveobuhvatne suradnje u području migracija u cjelokupne političke dijaloge, među ostalim u pogledu aspekata vraćanja / ponovnog prihvata i sigurnosnih aspekata. Oni će se sada proširiti i produbiti provedbom snažnijih partnerstava, među ostalim s ključnim zemljama podrijetla i tranzita utvrđenima u Komunikaciji o novom okviru za partnerstvo koju je Komisija usvojila 7. lipnja 2016. i u skladu sa zaključcima Europskog Vijeća iz lipnja 2016., usporedo s razvojem šire regionalne suradnje u okviru instrumenata koji uključuju Khartoumski i Rabatski proces te Praški proces i Budimpeštanski proces / partnerstvo Putovi svile. Takvi će se naponi temeljiti na upotrebi sredstava s većim naglaskom na strateški pristup u okviru Kriznog uzajamnog fonda Europske unije za Afriku, kao i uspostavi ambicioznog plana vanjskih ulaganja kako bi se riješili temeljni uzroci migracija, pridonoseći pritom ostvarenju drugih razvojnih ciljeva.

Isto tako, u okviru provedbe Akcijskog plana iz Vallette (usvojenog na sastanku na vrhu održanom 11. i 12. studenoga 2015.) EU će osigurati dodatne mjere za svih pet stupova, uključujući vraćanje, ponovni prihvata i reintegraciju, pritom ne zanemarujući sigurnosne aspekte. EU će osigurati i odgovarajuća daljnje postupanje u pogledu ključnih mjera navedenih u izjavi usvojenoj na konferenciji na visokoj razini o istočnosredozemnoj i zapadnobalkanskoj ruti.(8. listopada 2015.).

EU će i dalje surađivati sa svojim južnim partnerima u sjevernoj Africi, Sahelu i Rogu Afrike, narušavajući pritom model poslovanja krijumčara ljudima i jačajući kapacitete upravljanja granicama, među ostalim putem misija i operacija ZSOP-a.

Na sastanku na vrhu Opće skupštine UN-a o kretanjima izbjeglica i migranata održanom u rujnu 2016. istaknuto je da to pitanje nije samo europski problem, već jedan od glavnih globalnih izazova, te se tom prilikom osigurala snažna predanost međunarodne zajednice, čime se učvrstila ideja da je rješavanje tog aktualnog pitanja globalna odgovornost. Daljnje postupanje nakon sastanka na vrhu i razvoj dvaju paktova bit će ključni.

EU će i dalje izuzetno budno paziti na moguće nove rute za nezakonite migracije i poduzet će mjere koje bi s obzirom na to mogle postati potrebne. Svako iznenadno aktiviranje alternativnih ruta nakon *de facto* zatvaranja zapadnobalkanske rute dovest će do brzog preusmjeravanja djelovanja EU-a.

EU će i dalje ostati predan osiguravanju sigurnosti i zaštite ljudskih prava svih migranata i izbjeglica, a posebno sve većeg broja žena i djece migranata. Prioritet Europskog migracijskog programa, koji je Komisija usvojila u svibnju 2015., jest poštovanje ljudskih prava u okviru svih stupova djelovanja. Afrički i europski čelnici na sastanku na vrhu u Valletti istaknuli su važnost zaštite ljudskih prava migranata. Ta predanost poštovanju dostojanstva migranata i izbjeglica potvrđena je na Konferenciji na visokoj razini o istočnosredozemnoj i zapadnobalkanskoj ruti. EU će 2016. poduzeti daljnje korake za zaštitu izbjeglica i migranata u susjednim zemljama, za podupiranje zajednica domaćina i osiguravanje da njegovo vanjsko djelovanje u pogledu migracija bude u skladu s međunarodnim pravom o ljudskim pravima i izbjeglicama, uključujući načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja. To će se dodatno ojačati provedbom novog okvira za partnerstvo pod vodstvom Visokog predstavnika / potpredsjednika Komisije.

PROMATARNJE IZBORA I DEMOKRACIJA

Demokracija je pod pritiskom na svjetskoj razini, a prostor za civilno društvo je sve manji. EU ima važnu ulogu u promicanju institucija, organizacija i subjekata u sve represivnijim okruženjima i pružanjem potpore njima.

EU je postao ključni čimbenik u podupiranju demokracije dijelom i zahvaljujući vjerodostojnosti svojih misija za promatranje izbora u kojima se primjenjuju visoki standardi integriteta i neovisnosti, u skladu s Deklaracijom o načelima međunarodnog promatranja izbora. EU se ponovno obvezao na Deklaraciju o načelima međunarodnog promatranja izbora u okviru Akcijskog plana za ljudska prava i demokraciju iz 2015.

Preporuke misija EU-a za promatranje izbora ključne su za suradnju sa svim sugovornicima kako bi se poboljšali budući izborni procesi, a EU je ojačao svoju predanost osiguravši detaljno daljnje postupanje u vezi s preporukama misija EU-a za promatranje izbora, kao i s preporukama misija OEES-a/ODIHR-a za promatranje izbora. Sada se u političkim dijalozima s partnerskim zemljama dosljedno upućuje na te preporuke te one doprinose oblikovanju izborne pomoći EU-a. U novom Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju dodatno se ističe potreba za konsolidiranjem najboljih praksi kako bi se osiguralo učinkovito daljnje postupanje u vezi s misijama EU-a za promatranje izbora.

EU je u veljači 2016. okončao svoj pilot-projekt za potporu demokraciji kako bi poboljšao dosljednost svojeg rada u pogledu demokracije. Nekoliko delegacija EU-a, zajedno s državama članicama na terenu, ojačali su zajedničku analizu demokratskih izazova u partnerskim zemljama utvrđujući područja rada s potencijalom za prilagođeno i učinkovito sudjelovanje u demokratskim reformama s partnerskom zemljom. Akcijski planovi za demokraciju izradit će se u 2016.

Pilot-projektom ukazalo se na to da je potrebno proširiti potporu EU-a demokratskim institucijama usmjeravajući se na interakciju između državnih institucija i građana, podupirući zakonodavna tijela, jačajući vezu između političkih stranaka i građana, podupirući lokalnu demokraciju, kao i uključujući čimbenike koji već tradicionalno imaju ulogu u jačanju demokracije. Njime se potaknulo i stvaranje većih sinergija između analiza demokracije, strategija o ljudskim pravima za pojedine zemlje i programa civilnog društva. Akcijskim planom EU-a za demokraciju i ljudska prava EU se obvezao osnažiti svoj rad u svrhu potpore višestranačkim sustavima, političkim strankama i parlamentima s ciljem širenja političkog prostora, kao i ojačati vezu između misija za promatranje izbora i šireg programa za potporu demokraciji. Tom cilju doprinosi se sustavnijim daljnjim postupanjem u vezi s preporukama misija za promatranje izbora, među ostalim putem izborne pomoći.

Izravna potpora Europske zaklade za demokraciju ciljnim skupinama financira se dodatnim sredstvima iz dobrovoljnih doprinosa država članica i drugih dionika, poput privatnih zaklada itd. U lipnju 2015. Komisija je donijela odluku o novom doprinosu od 12 milijuna EUR za operativne troškove Europske zaklade za demokraciju za razdoblje od 2015. do 2018.

DRUGA PODRUČJA DJELOVANJA

Klimatska diplomacija

Europska klimatska diplomacija imala je ključnu ulogu u otvaranju puta prema postizanju ambicioznog globalnog sporazuma o klimatskim promjenama na konferenciji COP21 u Parizu. To je pozitivno djelovanje u pogledu globalnih mjera za klimatske promjene ponovno potvrđeno u okviru Akcijskog plana klimatske diplomacije EU-a koji je Vijeće za vanjske poslove usvojilo 15. veljače 2016.

EU će i dalje podupirati provedbu Pariškog sporazuma te će s drugim zemljama sudjelovati u podupiranju potpune provedbe njihovih obveza smanjenja emisija utvrđenih u njihovim predviđenim i na nacionalnoj razini određenim doprinosima. I dalje će se ulagati napor za rješavanje povezanosti klimatskih promjena, prirodnih resursa, uključujući vodu, blagostanja, stabilnosti i migracija. EU će s nekim svojim partnerskim zemljama i dalje rješavati destabilizirajuće utjecaje klimatskih promjena, među ostalim procjenama klimatskih rizika i potporom izgradnji kapaciteta.

Energetska diplomacija

Nakon zaključaka Vijeća o energetske diplomaciji EU-a i Akcijskog plana EU-a o energetske diplomaciji usvojenih u srpnju 2015., pitanja vanjske dimenzije energetske diplomacije šire su uključena u aktivnosti EU-a. Energetsko partnerstvo i dijalozi trebali bi i dalje biti usklađeni s relevantnim ciljevima vanjske politike, kao što su ciljevi u području klime, te bi se njima trebalo promicati diversifikaciju izvora, dobavljača i ruta, kao i sigurnu i održivu energetski učinkovitu tehnologiju s niskom razinom emisije ugljika, među ostalim, s ciljem stvaranja poslovnih prilika za poduzeća EU-a. U okviru energetskih dijaloga trebale bi se, prema potrebi, odvijati rasprave o globalnom i regionalnom razvoju događaja u području energetske sigurnosti te bi se, gdje je to moguće, tim dijalogom trebale uvažiti određene posebnosti i postojeća relevantna djelovanja država članica EU-a. Njima bi se trebala osigurati i zaštita suverenosti i suverenih prava država članica da istražuju i razvijaju vlastite prirodne resurse. EU je i dalje predan promicanju i stalnom poboljšanju najviše razine standarda nuklearne sigurnosti u trećim zemljama.

Politika utemeljena na vrijednostima

EU je 28. siječnja 2016. objavio svoje prvo izvješće o učinku općeg sustava povlastica (OSP), uključujući učinak sustava OSP+ na 14 osjetljivih zemalja s niskim ili nižim srednjim dohotkom. OSP+ se temelji na sveobuhvatnom konceptu održivog razvoja. U okviru tog sustava zemlje uključene u sustav ne plaćaju nikakve pristojbe kada izvoze niz proizvoda u EU. Zauzvrat su morale ratificirati 27 temeljnih međunarodnih konvencija, uključujući konvencije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima i konvencije Međunarodne organizacije rada o radnim pravima, te biti suglasne da će surađivati u praćenju njihove provedbe. Svih 14 ocijenjenih zemalja korisnica sustava OSP+ uložilo je znatne napore i pokazalo istinsko političko i institucijsko djelovanje, ali potrebno je učiniti više. Nastavlja se redovito praćenje i dijalog s aktualnim zemljama korisnicama (Armenija, Bolivija, Kabo Verde, Gruzija, Kirgistan, Mongolija, Pakistan, Paragvaj i Filipini). Sljedeće dvogodišnje izvješće o učinku OSP-a odnosit će se na razdoblje 2016./2017.

Minerali iz područja zahvaćenih sukobima

EU aktivno priprema sljedeće i moguće pojačane korake za financiranje niza projekata kako bi se poduprlo odgovorno nabavljanje minerala koji potječu iz sukobima zahvaćenih i visokorizičnih područja. U daljnjem radu uzet će se u obzir iskustvo s aktualnim programima EU-a, a trenutačno je to u okviru Instrumenta kojim se doprinosi stabilnosti i miru, u pogledu informiranja OECD-a o mineralima iz područja zahvaćenih sukobima (potpora EU-a za razdoblje 2014. – 2015. bila je jedan milijun EUR) i Međunarodne konferencije za regiju Velikih jezera / regionalnu inicijativu za prirodne resurse (potpora EU-a za razdoblje 2014. – 2016. bila je tri milijuna EUR).

Europska gospodarska diplomacija

Cilj je gospodarske diplomacije pomoći osigurati blagostanje gospodarstvima EU-a u globalnom kontekstu. Poticanjem regulatornih, političkih, komercijalnih, financijskih ili kulturnih aspekata ona stvara poticaje za trgovinu, suradnju i ulaganje u globalnom kontekstu, pritom iskorištavajući prednosti i vodstvo Europe, s učinkovitom suradnjom aktera EU-a i poboljšavajući usklađenost i učinkovitost vanjskog djelovanja EU-a u području gospodarstva.

Nastavio se rad na istinski integriranom i učinkovitom programu u pogledu gospodarske diplomacije EU-a na temelju sljedećih elemenata: 1) pojačane koordinacije i usklađenosti politika EU-a, 2) bolje strukturiranih odnosa s državama članicama EU-a i poduzećima EU-a, 3) pojačane uloge Europske investicijske banke, koja bi mogla imati važnu ulogu u internacionalizaciji MSP-ova, kao i pružanju jamstava ulagačima koji ulažu u rizična područja te 4) pojačane uloge delegacija EU-a.

USUSRET 2017.

Radom na provedbi globalne strategije EU-a osigurat će se za predstojeće godine okvir za vanjske odnose EU-a, uključujući ZVSP. Provedbom strategije u nizu područja politika Europskoj uniji omogućit će se učinkovitije i povezanije suočavanje s izazovima i krizama. Tijekom 2017. i kasnije nastavit će se rad započet 2016. u vezi s provođenjem daljnjih mjera u pogledu inicijativa usmjerenih na to da se vanjsko djelovanje EU-a učini vjerodostojnijim i povezanijim te da odgovara potrebama, osobito u području izgradnje otpornosti i integriranog pristupa sukobima i krizama, sigurnosti i obrane, kao i jačanja veze između unutarnjih i vanjskih politika, s naglaskom na migracije i borbu protiv terorizma.